

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการส่องแพะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ปริญญาานิพนธ์
ของ
สาทิศย์ จีนาภักดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
ธันวาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการส่องแพะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ปริญญาานิพนธ์
ของ
สาทิศย์ จีนาภักดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
ธันวาคม 2550

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการส่องแพะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

บทคัดย่อ
ของ
สาทิศย์ จีนาภักดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
ธันวาคม 2550

สาทิพย์ จีนาภักดิ์ (2550). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวัต พิงค์โพธิ์ทอง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธ์ุ.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการล่องแพ จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบความพึงพอใจโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58)
2. นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน
3. นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน
4. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

TOURIST'S SATISFACTION OF THE FLOATING HOUSE MANAGEMENT
IN MUENG DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
SATIT JEENAPAK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science degree in Recreation Management
at Srinakharinwirot University

December 2007

Satit Jeenapak. (2007). *Tourist's Satisfaction of The Floating House Management in Mueng District, Kanchanaburi Province*. Master thesis, M.S. (Recreation Management).

Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee:

Asst. Prof. Kanokvadee Puingphotong, Asst. Prof. Chairroje Saiphant.

The purpose of this research were to study the tourist's satisfaction of the floating house management in Mueng district, Kanchanaburi province with variables of gender, age, level of study and occupation. The simple used in this research were 384 person of tourist. The research instrument for collecting questionnaire made by the researcher. The data was a rating scale, were analyzed using the program to find percentage, mean, standard deviation and hypothesis test by t-test, F-test and test for .05 statistically significantly.

The results of the research were as follows:

1. Tourist's satisfaction of the floating house management in Mueng district, Kanchanaburi province to summarize were medium level ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58).

2. Tourist's satisfaction of the floating house management in Mueng district, Kanchanaburi province who differ in gender to summarize was no significant.

3. Tourist's satisfaction of the floating house management in Mueng district, Kanchanaburi province who differ in age to summarize was no significant.

4. Tourist's satisfaction of the floating house management in Mueng district, Kanchanaburi province who differ in level of study to summarize at .05 statistically significant.

5. Tourist's satisfaction of the floating house management in Mueng district, Kanchanaburi province who differ in occupation to summarize at .05 statistically significant.

ปริญญาบัตร
เรื่อง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ของ
สาทิศย์ จีนาภักดิ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ ..... เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวลี พึ่งโพธิ์ทอง)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพฤษ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธ์ุ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวลี พึ่งโพธิ์ทอง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธ์ุ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารมณ นาวากาญจน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวัตี พึ่งโพธิ์ทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธ์ คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและชี้แนะแนวทางการดำเนินงานจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพูนท์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อารมณ นาวากาญจน์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงเนื้อหาให้มีสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ และขอบคุณนักท่องเที่ยวกุ๊กท่านที่มารับบริการกิจกรรม ล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยจนได้ข้อมูลในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ – คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการศึกษาต่อของผู้วิจัยโดยตลอด ตลอดจนพี่น้อง ญาติมิตร และเพื่อนๆ ปริญญานิพนธ์ รุ่น 3 ทุกคน ที่ให้ความหวังและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างดีเสมอมา

ผู้วิจัยหวังว่าผลงานวิจัยปริญญานิพนธ์นี้ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมส่วนรวม ทั้งในด้านการศึกษาและด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้นไม่มากนักน้อย หากประโยชน์หรือคุณค่าดังกล่าวที่จะพึงมีผู้วิจัยขอน้อมนำเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สาทิพย์ จีนาภักดิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	6
ความหมายและความสำคัญของความพึงพอใจ.....	8
แนวความคิดเกี่ยวกับนันทนาการ.....	13
ความหมายและความสำคัญของนันทนาการ.....	14
คุณค่าและประโยชน์ของนันทนาการ.....	19
ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ.....	20
ความหมายของการท่องเที่ยว.....	23
ลักษณะของนักท่องเที่ยว.....	33
ข้อมูลโดยย่อของจังหวัดกาญจนบุรี.....	35
กิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	37
งานวิจัยในประเทศไทย.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	44
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	62
บทย่อ.....	62
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	69
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	74
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	83

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 การเกิดความพอใจของบุคคล.....	9
3 ความพึงพอใจของผู้บริโภค.....	10
4 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ.....	11

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 กิจกรรมการท่องเที่ยวจำแนกตามวัตถุประสงค์ พื้นที่ ขนาด รูปแบบและผลกระทบ...	29
2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ.....	48
3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมจำแนกเป็นรายด้าน.....	49
4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมจำแนกตามเพศ.....	50
5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านจำแนกตามเพศ..	51
6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมจำแนกตามอายุ.....	52
7 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ ล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านจำแนกตามอายุ.....	53
8 แสดงค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ ล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมจำแนกตามระดับการศึกษา..	54
9 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ ล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านจำแนกตามระดับ การศึกษา.....	55
10 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การล่องแพ ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	56
11 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การล่องแพ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกตามระดับ การศึกษา.....	56
12 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ ล่องแพ ด้านบุคลากร จำแนกตามระดับการศึกษา.....	57
13 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ การล่องแพ โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	57
14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมจำแนกตามอาชีพ....	58

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ การล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้าน จำแนกตาม อาชีพ.....	59
16 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ ล่องแพ ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ จำแนกตามอาชีพ.....	60
17 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ ล่องแพ ด้านบุคลากร จำแนกตามอาชีพ.....	60
18 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ การล่องแพ โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามอาชีพ.....	61

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน เกิดความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมอย่างรวดเร็วตามยุคสมัยของข้อมูลข่าวสาร ทุกคนต้องขวนขวายดิ้นรนมุ่งเน้นหารายได้เพื่อสร้างฐานะจนลืมดูแลสุขภาพของตนเอง และปัญหาเศรษฐกิจที่มีภาวะวิกฤติต้องแข่งขันทางผลประโยชน์กันตลอดเวลา ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจ และสุขภาพร่างกายของประชาชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดมาจากความเครียด และการที่ไม่มีเวลาพักผ่อนทั้งสิ้น ดังนั้นทุกคนต้องแสวงหาปัจจัยต่าง ๆ มาขจัดความเครียดที่มีอยู่ ซึ่งไม่มีสิ่งใดสามารถดำเนินการได้ดีเท่ากิจกรรมนันทนาการ จึงทำให้ประชาชนในปัจจุบันล้วนแสวงหานันทนาการกันอย่างกว้างขวาง และเพิ่มพูนปริมาณความต้องการ มากขึ้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นและโดยธรรมชาติของสังคมที่มีองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน หันมาจัดบริการนันทนาการให้กับประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน จึงก่อให้เกิดการแข่งขันธุรกิจทางด้านนันทนาการมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการบริการให้ลูกค้าพึงพอใจ การสนใจเข้าร่วมในกิจการนันทนาการนั้น แต่ละองค์กรนั้นจะแตกต่างกันไป ซึ่งเทคนิค กลยุทธ์การบริการและกิจกรรมนันทนาการต้องมีความน่าสนใจ และทำให้เกิดความสนุกสนาน ขึ้นอยู่กับการจัดการธุรกิจนันทนาการของแต่ละองค์กรไม่ว่าจะเป็นทางภาคเอกชนหรือภาครัฐบาล

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อบริการนักท่องเที่ยวช่วยสร้างงาน สร้างความเจริญทางเศรษฐกิจแก่สังคมให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นมีรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นับเป็นการเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจแก่สังคมให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นทั้งสิ้น แต่การท่องเที่ยวจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยความพยายามทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว และการใช้บริการท่องเที่ยว (รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล. 2543: 130) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา การพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวได้รับความสนใจจากรัฐบาลมากขึ้นตามลำดับ ได้มีการบรรจุเรื่องการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520 - 2524) ซึ่งเป็นครั้งแรกที่มีการบรรจุเรื่องการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตลอดมาจนถึงฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)

ดังนั้น ในสภาวะปัจจุบันความต้องการแหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอย่างการล่องแพจัดกิจกรรม จึงทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดความตึงเครียดและก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน เป็นการใช้เวลาว่างกับครอบครัว และในการกระทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดังที่ ประพันธ์ โกยสมบูรณ์. (2540: 20)

ให้ข้อคิดถึงคุณประโยชน์ของนันทนาการหรือการพักผ่อนว่า ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ทางตรงนั้นช่วยผ่อนคลายความเครียดทั้งทางสมองและจิตใจ ตลอดจนร่างกาย หลังจากการคร่ำเคร่งจากงาน การพักผ่อนทำให้สร้างพลังงานกลับคืนมา และทำให้เกิดประสิทธิภาพของการทำงานในช่วงต่อไปดีขึ้น ส่วนประโยชน์ทางอ้อม ช่วยส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยว อันนำมาซึ่งรายได้ของชุมชนและประเทศ

การศึกษาแนวโน้มของการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวเริ่มมีความรู้สึกจำเจกับแหล่งท่องเที่ยวเดิมๆ มากขึ้น เริ่มหันเหเข้าหาธรรมชาติ ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวธรรมชาติมากขึ้น (คู่มือการส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยว. 2543: 1) ในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในแม่น้ำนั้น ที่แสดงถึงภูมิปัญญาและการเดินทางในสมัยก่อน วิถีชีวิตการล่องแพถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์วิถีความเป็นอยู่ของชุมชนชาวมอญแม่ น้ำแม่แคว ปัจจุบันมีการประยุกต์การล่องแพมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมบนแพ การล่องแพไปด้วยร้องเพลงไปด้วย จึงนับได้ว่าการล่องแพเป็นเป้าหมายในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สำคัญประเภทหนึ่ง การล่องแพในจังหวัดกาญจนบุรีนั้นมีหลายอำเภอด้วยกัน คือ อำเภอเมือง อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี อำเภอท่าม่วง (วรรณ วลัยวานิช. 2539: 464 - 469)

ในบรรดาการล่องแพทั้งหมดที่กล่าวข้างต้น อำเภอที่มีการใช้บริการมากที่สุดก็คือ อำเภอเมือง กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของเมืองไทยเป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา โดยการชักนำของธุรกิจเอกชนและการโฆษณาของหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว (นวล สารสอน. 2533: 33) จนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาล่องแพในเขตอำเภอเมือง พบว่า ในปี พ.ศ.2548 วันจันทร์-วันศุกร์ มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมประมาณ 1,000-1,500 คน และในวันเสาร์-อาทิตย์ มีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 1,500-2,000 คน ซึ่งมีจำนวนมากขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2547 ที่มีนักท่องเที่ยวในแต่ละวันประมาณ 200-300 คน (สรุปข้าราชการอำเภอเมือง. 2548) ถือว่าการล่องแพในเขตอำเภอเมือง สามารถพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพิ่มขึ้นมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงสร้างรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น

จะเห็นได้ว่า การล่องแพในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรีนั้น มีศักยภาพที่โดดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งถือได้ว่าประสบผลสำเร็จเติบโตได้อย่างรวดเร็ว อยู่ในขั้นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามวงจรอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีทั้งความนิยมและความเสื่อม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะจิตวิทยาที่แตกต่างกัน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันกับแนวความคิดของวงจรชีวิตของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในทฤษฎีการตลาดทั่วไป คือ การเจริญเติบโต (Growth) การเจริญเติบโตเต็มที่ (Maturity) และการเสื่อมโทรมลง (Decline) (ศิริฮามสุโพธิ์. 2543: 54-55) หากไม่มีการพัฒนาและปรับปรุงในแต่ละช่วงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสม ทำให้การล่องแพที่เจริญเติบโตเต็มที่ไปอยู่ในขั้นเสื่อมโทรมได้ เพื่อนำไปสู่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและเป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง

สภาพและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาใช้ในการจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ และที่สำคัญผู้วิจัยต้องการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นธุรกิจที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี และตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด

ความมุ่งหมายในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการในการจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ความสำคัญในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการกิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการธุรกิจการล่องแพ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ และยังเป็นส่งเสริมสนับสนุนข้อมูลการท่องเที่ยวในประเทศที่สมบูรณ์ ตลอดจนเป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้ในเป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ให้จังหวัดกาญจนบุรีต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการกิจกรรมล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากสมาคมแพกาญจน์ในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 100,000 คน (สรุปข้อราชการอำเภอเมือง. 2548)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการกิจกรรมล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยการเทียบขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน โดยการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
  - 1.1 เพศ
  - 1.2 อายุ
  - 1.3 ระดับการศึกษา
  - 1.4 อาชีพ
2. ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกดี มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและประทับใจจากการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ

ล่องแพ หมายถึง การล่องแพหมายถึงการนำไม้ หรือ ท่อนเหล็กนำมาประกอบให้ลอยอยู่บนน้ำแม่น้ำโดยการไ้เรือยนต์หรือเครื่องยนต์ติดแพลากไปตามสถานที่ที่เราต้องการและสามารถนำสิ่งของหรือสิ่งมีชีวิตล่องไปตามลำน้ำ

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางมาเพื่อที่จะมารับบริการการจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

กิจกรรมนันทนาการ หมายถึง การดำเนินให้มีกิจกรรมต่างๆที่บุคคลเข้าร่วมในเวลาว่างโดย ไม่มีการบังคับ หรือเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ แล้วส่งผลก่อให้เกิดการพัฒนา ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด

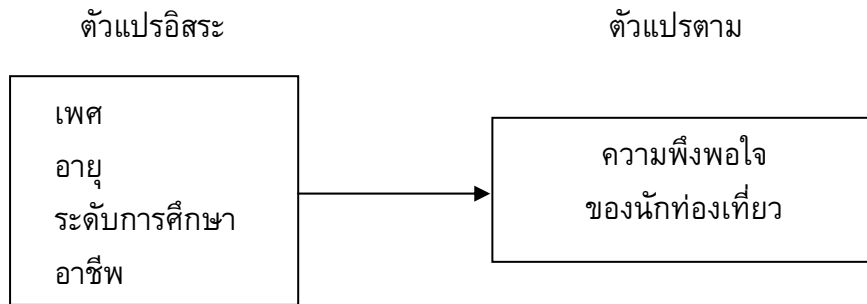
กิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ หมายถึง การบริการต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวได้รับขณะอยู่บนแพที่ล่องไปตามแม่น้ำโดยใช้การลากแพโดยเรือยนต์ ซึ่งการจัดกิจกรรมประเภทนันทนาการล่องแพ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ หมายถึง กระบวนการ รูปแบบการจัดและกิจกรรมนันทนาการต่างๆ บนแพที่ผู้ให้บริการจัดให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เสริมสร้างประสบการณ์นันทนาการ ความประทับใจ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดความพึงพอใจได้

2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง กระบวนการจัดการด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการให้บริการล่องแพที่จัดให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดความพึงพอใจได้

3. ด้านบุคลากร หมายถึง บุคลากรผู้ให้บริการนักท่องเที่ยวที่มาให้บริการล่องแพมีความรู้ความสามารถในการบริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างสมบูรณ์แบบ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดความพึงพอใจได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน
2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน
3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน
4. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาคำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. ความหมายและความสำคัญของความพึงพอใจ
3. แนวความคิดเกี่ยวกับนันทนาการ
4. ความหมายและความสำคัญของนันทนาการ
5. คุณค่าและประโยชน์ของนันทนาการ
6. ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ
7. ความหมายของการท่องเที่ยว
8. ลักษณะของนักท่องเที่ยว
9. ข้อมูลโดยย่อของจังหวัดกาญจนบุรี
10. กิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 12.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
  - 12.2 งานวิจัยในประเทศไทย

แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับความพึงพอใจนั้นมีหลายวิธีที่ถูกนำมาใช้ แต่ก็ไม่อาจสรุปได้ว่า ทฤษฎีใดถูกต้องที่สุดหรือดีที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในขณะนั้น เนื่องจากความพึงพอใจเป็นภาวะที่เกิดขึ้นภายในจิตใจซึ่งเป็นผลมาจากสาเหตุที่ซับซ้อนและมีองค์ประกอบหลายอย่าง แล้วจึงแสดงออกทางพฤติกรรมในทีนี้ขอเสนอทฤษฎีที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541: 138-139) กล่าวว่าไว้ว่า ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้กับใครนั้นจะต้องมีสาเหตุที่สำคัญก่อให้เกิดผล สาเหตุนั้นก็คือ การจูงใจ เพราะการจูงใจเป็นสิ่งเร้าและความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการ ดังนั้นความพึงพอใจนั้นเป็นความพอใจเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง ดังนั้นความพึงพอใจจึงมีความเกี่ยวพันกับการจูงใจ ดังที่ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's Theory of Motivation) ได้มีข้อสมมติฐานดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการหลายประการและเป็นความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด
2. ความต้องการจะมีความสำคัญแตกต่างกัน มนุษย์จึงสามารถจะลำดับความสำคัญของความต้องการได้ (Hierarchy of needs)

3. บุคคลจะแสวงหาความต้องการที่สำคัญที่สุดหรือสำคัญมากกว่าก่อน
4. เมื่อบุคคลได้สิ่งที่ต้องการบำบัดความต้องการของตนแล้ว ความจำเป็นในสิ่งนั้นจะ

หมดไป

ตามทฤษฎีของมาสโลว์ ได้จัดประเภทความต้องการตามความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ จากต่ำไปสูง ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร อากาศ น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการการยกย่องและความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) หรือความต้องการที่เหนือกว่าความต้องการเพื่อความอยู่รอด ซึ่งมนุษย์ต้องการในระดับที่สูงขึ้น เช่น ต้องการความมั่นคงในการทำงาน ความต้องการได้รับการปกป้องคุ้มครองความต้องการความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ เป็นต้น

3. ความต้องการด้านสังคม (Social needs) หรือความต้องการความรักและการยอมรับ (Love and belongingness need) เช่น ความต้องการทั้งในแง่ของการให้และการได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการให้ได้รับการยอมรับ เป็นต้น สินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้แก่ ของขวัญ ส.ค.ส. เครื่องแบบ ดอกกุหลาบ ฯ

4. ความต้องการการยกย่อง (Esteem need) ซึ่งเป็นความต้องการการยกย่องส่วนตัว (Self - esteem) ความนับถือ (Recognition) และสถานะ (Status) จากสังคม ตลอดจนเป็นความพยายามที่จะให้มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับบุคคลอื่น เช่น ความต้องการให้ได้รับการเคารพนับถือ ความสำเร็จ ความรู้ ศักดิ์ศรี ความสามารถ สถานะที่ดีในสังคมและมีชื่อเสียงในสังคม สินค้าที่สนองความต้องการในด้านนี้ ได้แก่ บ้านหรูหรรษา รถยนต์ราคาแพง แหวนเพชร เพอร์นิเจอร์ราคาแพง ฯลฯ

5. ความต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (Self - actualization needs) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล ซึ่งถ้าบุคคลใดสามารถบรรลุความต้องการในขั้นนี้ จะได้รับการยกย่องเป็นบุคคลพิเศษ เช่น ความต้องการที่เกิดจากความสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ นักร้องหรือนักแสดงที่มีชื่อเสียง เป็นต้น สินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการในขั้นนี้ ได้แก่ ลีोटเตอร์ ฟิล์มกรรตกต่าง เครื่องสำอาง และปริญญาบัตร ฯลฯ

อาจพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจและความต้องการนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ เมื่อใดก็ตามที่บุคคลเกิดความต้องการอย่างหนึ่งอย่างใดและความต้องการนั้นๆ ได้รับการตอบสนอง บุคคลนั้นย่อมเกิดความพึงพอใจ

ความหมายและความสำคัญของความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

คำว่า “ความพึงพอใจ” มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษ “Satisfaction” หมายถึง ความรู้สึกดีในระดับที่ต้องการ และมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความ ความหมายไว้พอสรุปได้ดังนี้

มอร์ส (Morse. 1958) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่สามารถลดความตึงเครียดของมนุษย์ให้น้อยลง และความตึงเครียดเหล่านั้นเป็นผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ต้องการมากก็จะเกิดปฏิบัติเรียกร้อง เมื่อใดความต้องการได้รับการตอบสนอง ความตึงเครียดก็จะน้อยลงหรือหมดไปทำให้เกิดความพึงพอใจ

เดวิส (Davis. 1962) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นสิ่งเกิดขึ้นกับบุคคลเมื่อความต้องการพื้นฐานทั้งร่างกายและจิตใจได้รับการตอบสนอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์เป็นความพยายามที่จะขจัดความเครียด ความกระวนกระวาย หรือภาวะไม่สมดุลย์ในร่างกาย เพื่อให้สามารถขจัดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวออกไป

พอตเตอร์และลอว์เลอร์ (Potter & Lawler. 1975) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง แนวคิดหรือทัศนคติอย่างหนึ่ง เป็นภาวะรับรู้ภายในซึ่งเกิดจากความคาดหวัง

กูด (สุวรรณ ไบเจริญ. 2540.; อ้างอิงจาก Good. 1973: 320) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจหมายถึง สภาพ คุณภาพหรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ทำอยู่

แมคคอร์มิก (วัฒนา เพ็ชรวงศ์. 2542: 17; อ้างอิงจาก McCormick. 1985: 299) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ (Incentive) และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ

มิลลินซ์ (วัฒนา เพ็ชรวงศ์. 2542: 17; อ้างอิงจาก Mullins.1985: 280) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หลาย ๆ ด้านเป็นสภาพที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เกิดจากมนุษย์จะมีแรงผลักดันบางประการในตัวบุคคลซึ่งเกิดจากการที่ตนเองพยายามจะบรรลุถึงเป้าหมายบางอย่างนั้นแล้วจะเกิดความพอใจเป็นผลสะท้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้นเป็นกระบวนการหมุนเวียนต่อไปอีก ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 การเกิดความพอใจของบุคคล

ที่มา: จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2543). *จิตวิทยาการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว* : 16

ซูซีพ อ่อนโคกสูง (2522: 108-109) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติซึ่งหมายถึงความรู้สึกซึ่งใจ ความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกในทางบวกที่คนเรามีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นเหตุการณ์ บุคคล วัสดุ สิ่งของหรือสถานที่ โดยตอบสนองในรูปที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจก็ได้ การที่บุคคลจะมีความพึงพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งต้องมีประสบการณ์ทางตรงหรือทางอ้อมต่อสิ่งนั้นมาก่อน

จากความหมายของความพึงพอใจที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติหรือความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลที่มีต่อบัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่บุคคลนั้นๆ ได้รับประสบหรืออยู่ในเหตุการณ์ เช่น สิ่งของ บุคคล สถานที่หรือกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นได้ทั้งบวกและทางลบ ความพึงพอใจในทางบวกจะทำให้บุคคลนั้นมีความรู้สึกดี มีความประทับใจและรู้สึกผ่อนคลายจากความตึงเครียด นอกจากนี้ยังส่งผลให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญาอีกด้วย ส่วนความพึงพอใจในทางลบซึ่งหมายถึงความไม่พึงพอใจก็จะมีผลในทางตรงกันข้าม

ความพึงพอใจของผู้บริโภค

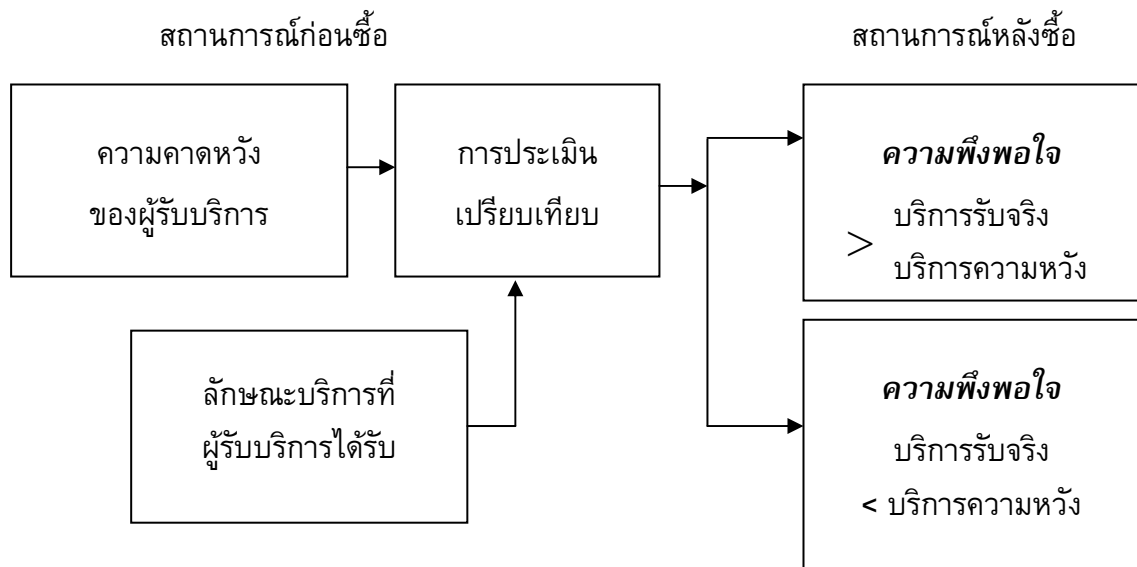
ความพึงพอใจของผู้บริโภค ตามแนวคิดของนักการตลาดที่ได้พบนิยาม แบ่งเป็น 2 นัย (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2543:19) คือ

1. ความหมายที่ยึดสถานการณ์การซื้อเป็นหลัก ให้ความหมายความว่า ความพึงพอใจเป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินสิ่งที่ได้รับภายหลังการซื้อสถานการณ์หนึ่ง

2. ความหมายที่ยึดประสบการณ์เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าเป็นหลัก ให้ความหมายว่า ความพอใจเป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินภาพรวมทั้งหมดของประสบการณ์หลายๆ อย่าง ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์หรือบริการในระยะหนึ่ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ความพึงพอใจ หมายถึง การประเมินความสามารถของการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง

3. โอลิเวอร์ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2543:19; อ้างอิงจาก Oliver. 1980: 460) ได้ให้ความหมายว่าความพึงพอใจของผู้บริโภค หมายถึงภาวะการแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกที่

เกิดจากการประเมินเปรียบเทียบประสบการณ์การได้รับเงินบริการที่ตรงกับสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังหรือดีเกินกว่าความคาดหวังของลูกค้า ในทางตรงกันข้ามความไม่พึงพอใจ หมายถึงภาวะการแสดงออกถึงความรู้สึกในทางลบที่เกิดจากการประเมินเปรียบเทียบประสบการณ์การได้รับบริการที่ต่ำกว่าความคาดหวังของลูกค้า ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 3 ความพึงพอใจของผู้บริโภค

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคหรือผู้รับบริการ มีปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลลัพธ์ บริการ ความพึงพอใจของผู้บริการจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับบริการที่มีลักษณะคุณภาพและระดับการให้บริการตรงกับความต้องการ ความเอาใจใส่ขององค์กรในการออกแบบผลลัพธ์ด้วยความสนใจ ในรายละเอียดของสิ่งที่ลูกค้าต้องการใช้ในชีวิตประจำวัน วิธีการใช้หรือสถานการณ์ที่ลูกค้าใช้สินค้าหรือบริการแต่ละอย่าง และคำนึงถึงคุณภาพของการนำเสนอบริการเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

2. ราคาบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการขึ้นอยู่กับราคาค่าบริการที่ผู้รับบริการยอมรับหรือพิจารณาว่าเหมาะสมกับคุณภาพตามความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay) ของผู้รับบริการ ทั้งนี้เจตคติของผู้รับบริการที่มีต่อราคาค่าบริการกับคุณภาพของการบริการแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันออกไป

3. สถานที่บริการ การเข้าถึงบริการได้สะดวก เมื่อลูกค้ามีความต้องการยอมก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อบริการ ทำเลที่ตั้งและการกระจายสถานที่บริการให้ทั่วถึงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าจึงเป็นเรื่องสำคัญ

4. การส่งเสริมแนะนำบริการ ความพึงพอใจของผู้บริการเกิดขึ้นจากการได้ยินข้อมูลข่าวสาร หรือบุคคลอื่นกล่าวขานถึงคุณภาพของการบริการไปในทางบวก ซึ่งหากตรงกับความเชื่อที่มีอยู่ก็จะรู้สึกดีกับบริการดังกล่าว อันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้มีความต้องการบริการตามมาได้

5. ผู้ให้บริการ ผู้ประกอบการ / ผู้บริหารการบริการและผู้ปฏิบัติงานบริการล้วนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานบริการให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจทั้งสิ้น ผู้บริหารการบริการที่วางนโยบายการบริการโดยคำนึงถึงความสำคัญของลูกค้าเป็นหลัก ย่อมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจได้ง่าย

6. สภาพแวดล้อมของการบริการ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ลูกค้ามักจะชื่นชมสภาพแวดล้อมของการบริการที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบอาคาร สถานที่ ความสวยงามของการตกแต่งภายในด้วยเฟอร์นิเจอร์และสีสันทัน การจัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน ตลอดจนการออกแบบวัสดุเครื่องใช้ในงานบริการ

7. กระบวนการบริการ วิธีนำเสนอบริการในกระบวนการบริการเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ประสิทธิภาพของการจัดการกระบวนการบริการส่งผลให้การปฏิบัติงานบริการแก่ลูกค้ามีความคล่องตัวและสนองตอบความต้องการของลูกค้าได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ

ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ความพึงพอใจที่ตรงกับความคาดหวัง เป็นการแสดงความรู้สึกยินดี มีความสุขของผู้รับบริการ เมื่อได้รับการบริการที่ตรงกับความคาดหวังที่มีอยู่

2. ความพึงพอใจที่เกินความคาดหวังเป็นการแสดงความรู้สึกปลาบปลื้มใจหรือประทับใจของผู้รับบริการ เมื่อได้รับการบริการตรวจรถยนต์และเติมลมฟรี

ภาพประกอบ 4 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ที่มา: จิตตินันท์ เตชะคุปต์ . 2543; อ้างอิงจาก พิภพ อุดม. 2537. ความพึงพอใจของลูกค้า: ทำไมและอย่างไร.

ความสำคัญของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในการบริการนับว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดและสำคัญที่สุดของงานด้านบริการ การสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริโภคจนเกิดความรู้สึกดี มีความประทับใจและกลับมาใช้บริการอีกถือว่าเป็นความสำเร็จของงานบริการอย่างแท้จริง ดังนั้นการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือปฏิบัติงานจะต้องตระหนักถึงอยู่เสมอ เพราะนั่นหมายถึงความก้าวหน้าและการเติบโตของธุรกิจ

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2543: 21) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความพึงพอใจที่มีต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการไว้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อผู้ให้บริการที่องค์กรต้องคำนึงถึงความพึงพอใจต่อการบริการไปนี้

1.1 ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของการบริการผู้บริหาร การบริการและปฏิบัติงานบริการจำเป็นต้องสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บริการ และลักษณะของการนำเสนอบริการที่ลูกค้าชื่นชอบ เพราะข้อมูลดังกล่าวจะบ่งบอกถึงการประเมินความรู้สึกและความคิดเห็นของลูกค้าต่อคุณสมบัติของการบริการที่ลูกค้าต้องการและวิธีการตอบสนองความต้องการแต่ละอย่างในลักษณะที่ลูกค้าปรารถนาซึ่งเป็นผลดีต่อผู้ให้บริการในอันที่จะตระหนักถึงความคาดหวังของผู้รับบริการ และสามารถสนองตอบบริการที่ตรงกับลักษณะและรูปแบบที่ผู้รับบริการคาดหวังไว้ได้จริง

1.2 ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวแปรสำคัญในการประเมินคุณภาพของการบริการ การนำเสนอบริการที่ดีมีคุณภาพ ตรงกับความต้องการความคาดหวังของลูกค้ามีผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจต่อการบริการนั้น และมีแนวโน้มจะใช้บริการซ้ำอีกต่อไป (ได้แก่สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องใช้ และบุคลิกลักษณะของพนักงานบริการ)ความน่าเชื่อถือไว้วางใจของการบริการ ความเต็มใจที่จะให้บริการ ตลอดจนความรู้ความสามารถในการให้บริการด้วยความเชื่อมั่นและความเข้าใจต่อผู้อื่น

1.3 ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานบริการเป็นตัวชี้คุณภาพและความสำเร็จของงานบริการ การให้ความสำคัญกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ปฏิบัติงานบริการเป็นเรื่องจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการให้ความสำคัญกับลูกค้า การสร้างความพึงพอใจในงานให้กับผู้ปฏิบัติงานบริการย่อมทำให้พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับมอบหมาย และตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของการบริการที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า และส่งผลให้กิจการบริการประสบความสำเร็จ

2. ความสำคัญต่อผู้รับบริการ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวผลักดันคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของความพึงพอใจของลูกค้า ก็จะพยายามค้นหาปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจของลูกค้าสำหรับนำเสนอบริการที่เหมาะสม เพื่อการแบ่งตลาดของธุรกิจบริการ ผู้รับบริการย่อมได้รับการบริการที่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการที่ตนคาดหวังไว้ได้ การดำเนินชีวิตที่ต้องพึ่งพา

การบริการในหลาย ๆ สถานการณ์ทุกวัยนี้ย่อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย เพราะการบริการในหลายด้านช่วยอำนวยความสะดวก และแบ่งเบาภาระการตอบสนองความต้องการของบุคคลด้วยตนเอง

2.2 ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานบริการ ช่วยพัฒนาคุณภาพของงานบริการและอาชีพบริการ งานเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตของเราเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ในการดำรงชีวิตและการแสดงออกถึงความสามารถในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นที่ยอมรับว่าความพึงพอใจในงาน มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในแต่ละองค์การ ในอาชีพบริการก็เช่นเดียวกัน เมื่อองค์การให้ความสำคัญกับการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปฏิบัติงานบริการทั้งในด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน พนักงานบริการย่อมทุ่มเทความพยายามในการเพิ่มคุณภาพมาตรฐานของงานบริการให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าให้ใช้บริการต่อไป

แนวความคิดเกี่ยวกับนันทนาการ

แนช (สมบัติ กาญจนกิจ. 2544: 26; อ้างอิงจาก Nash. 1960) กล่าวว่า นันทนาการเป็นสื่อสำหรับการสนองความพึงพอใจ ความต้องการของมนุษย์ ซึ่งอยู่ภายใต้แรงขับและความกดดันภายในตัวกระตุ้น นันทนาการเป็นการแสดงออกในทางที่ดีต่อความต้องการในช่วงเวลาว่าง ดังนั้นนันทนาการจึงตอบสนองทั้งบุคคลและสังคม

จันทร์ ผ่องศรี (เอนก หงษ์ทองคำ. 2542: 16; อ้างอิงจาก จันทร์ ผ่องศรี. 2525: 1-10) กล่าวไว้ว่า คนไทยรู้จักใช้กิจกรรมนันทนาการมาแต่โบราณ ในระหว่างว่างเว้นศึกสงครามก็ได้ฝึกฝนการต่อสู้หลังจากนั้นก็จะมีการเล่นละคร มีการรำไทย มีการแต่งโคลงกลอน ฉะนั้นการนันทนาการได้แฝงอยู่ในลักษณะดังกล่าวแล้ว ในงานเทศกาลต่าง ๆ ของไทยในทุกยุคทุกสมัย นิยมให้มีการเทศน์มหาชาติก ในงานสงกรานต์ชาวไร่ชาวนาจะหยุดการทำงาน ไปทำบุญตักบาตร ไปเล่นเกมกีฬาพื้นเมือง ร้องเพลง เดินไปตามถนนสวนกุหลาบ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ก็นับว่าเป็นนันทนาการแบบหนึ่ง

เอนก หงษ์ทองคำ (2542: 57) กล่าวไว้ว่า ผู้นำนันทนาการนั้นเปรียบเสมือนกับช่างไม้จะต้องมีความเข้าใจงานของตน รู้ว่ากำลังจะทำอะไร อย่างไร ด้วยเครื่องมือชนิดไหน การทำงานจำเป็นต้องใช้ความเข้าใจ ใช้ทักษะ ใช้ความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ

สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 21-22) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องของนันทนาการเป็นกระบวนการจัดการบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการ ความสนใจ หรือสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคคลและสังคมซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลของประเทศที่จะต้องจัดการบริการเพื่อสังคมให้มีความอบอุ่น เป็นระเบียบเรียบร้อย และบทบาทของเอกชน ธุรกิจบริการต้องพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม

ความหมายและความสำคัญของนันทนาการ

ความหมายของนันทนาการ

พระยาอนุমানราชชน หรือนามปากกา “เสฐียร โกเศศ” ได้บัญญัติศัพท์ “นันทนาการ” ในปี พ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นคำสนธิระหว่าง “นันทนา” กับ “อาการ” หมายถึง ความสนุกสนาน รื่นเริง แทน คำ “สันทนาการ” ซึ่งมีมานานแล้ว (สมบัติ กาญจนกิจ. 2533: 10)

“นันทนาการ” ซึ่งเป็นคำที่ได้รับการยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาศาสตร์ว่า มีความหมายตรงตามลักษณะวิชา ลักษณะกิจกรรมมากกว่าคำว่า “สันทนาการ” ซึ่งเป็นคำเดิม แต่ในปัจจุบันคำทั้งสองยังคงใช้ทั้งในทางวิชาการ ทางราชการและทางสังคมไป (เอนก หงษ์ทองคำ. 2542: 1)

นันทนาการตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Recreation ซึ่งมาจากศัพท์คือ Re และ Create แปลว่า สร้างขึ้นใหม่ หมายถึง การทำให้สดชื่น เสริมสร้างพลังงานขึ้นมาใหม่ อีกนัยหนึ่ง นันทนาการ ซึ่งในภาษาอังกฤษคือ Recreation มีรากศัพท์จากภาษากรีก คือ Re-Cre-Are ซึ่งหมายถึง กิจกรรมของเยาวชนและผู้ใหญ่ (สมบัติ กาญจนกิจ. 2533: 10-12)

จันทร์ ผ่องศรี (2525: 14-15) ได้กล่าวถึงความหมายของนันทนาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทางวิชาการหลายท่านไว้ดังนี้

พีระพงศ์ บุญศิริ (2542: 13) ได้ให้ความหมายของนันทนาการไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ กระทำในเวลาว่าง โดยมีความพึงพอใจ สมครใจ ไม่มีการบังคับและได้รับความสุขเพลิดเพลินใจ จากการเข้าร่วมกิจกรรม

คณิต เขียววิชัย (2531: 15) ได้กล่าวไว้ในหนังสือหลักนันทนาการว่า นันทนาการ หมายถึง กิจกรรมยามว่างที่ทุกคนเข้าร่วมโดยสมัครใจและกิจกรรมนั้นจะก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ ผู้เข้าร่วมในทันทีทันใด ทั้งนี้กิจกรรมนั้น ๆ จะต้องไม่ขัดต่อวัฒนธรรมที่ดงามของสังคมนั้น ๆ

สมบัติ กาญจนกิจ (2542: 13-14) ได้ให้ความหมายของนันทนาการ ซึ่งพอจะสรุปได้ คือ

1. นันทนาการ หมายถึง การทำให้สดชื่น เสริมสร้างพลังขึ้นมาใหม่ หลังจากการใช้ พลังงาน แล้วก่อให้เกิดความเหนื่อยเมื่อยล้าทางร่างกาย สมอง และจิตใจ กิจกรรมนันทนาการที่ บุคคลเข้าร่วมในช่วงเวลาว่าง จะช่วยขจัดหรือผ่อนคลายความเหนื่อยเมื่อยล้าทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจในความหมายนี้นันทนาการจึงเป็นการตอบสนองความต้องการทางกายและจิตใจของ บุคคลและสังคม

2. นันทนาการ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลเข้าร่วมในช่วงเวลาว่างโดยไม่มี การบังคับหรือเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ แล้วผลก่อให้เกิดการพัฒนาอารมณ์สุข รวมทั้งความสุข สนุกสนาน หรือความสงบสุขและกิจกรรมนั้นต้องเป็นกิจกรรมที่สังคมยอมรับด้วย

3. นันทนาการ หมายถึง กระบวนการหรือประสบการณ์สุขที่บุคคลได้รับ โดยอาศัย กิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาว่างเป็นสื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการ หรือการเจริญงอกงาม ทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของบุคคล

4. นันทนาการ เป็นสถาบันทางสังคมหรือแหล่งศูนย์กลางของสังคมเพื่อให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ แล้วก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านอารมณ์และพัฒนาเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจและสังคม

จรินทร์ ธาณิรัตน์ (2533: 17) กล่าวถึง นันทนาการว่าความหมาย “นันทนาการ” ตามคำศัพท์ (Terminology) เน้นเรื่องกิจกรรมที่กระทำในเวลาว่าง โดยใช้ความสมัครใจเป็นหลัก ไม่มีการบังคับ และได้รับความพึงพอใจ และเพลิดเพลินใจจากกิจกรรมนั้น เป็นหลักสำคัญในการพิจารณาว่ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมนันทนาการหรือไม่

ชูชีพ เยาวพัฒน์ (2543: 21) ได้ให้ความหมายของนันทนาการว่า นันทนาการ หมายถึง กิจกรรมที่คนเราใช้เวลาว่างจากภารกิจงานประจำโดยเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และกิจกรรมที่ต้องไม่ขัดต่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมายบ้านเมือง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาหรือความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จนรู้สึกมีความสุขกลับคืนมาสู่สภาวะปกติ

บรรจง คณะวรรณ (2531: 31) กล่าวไว้ว่า นันทนาการ หมายถึง การเข้าร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในช่วงที่มีเวลาว่างจากงานประจำ หรือการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ที่ตนเองมีความสนใจขณะมีเวลาว่างเพื่อเพิ่มทักษะ ประสบการณ์และการเข้าทำกิจกรรมนั้น ก็เป็นไปด้วยความสมัครใจ เป็นการทำงานที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือสร้างสรรค์งานชิ้นใหม่หรือเป็นการเข้าร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อลดเวลาว่างที่ตัวเองมีอยู่ให้น้อยลง เป็นการลดความเครียดทั้งทางกาย และทางอารมณ์ ให้หมดหรือน้อยลงกลับเป็นคนใหม่ที่มีพลัง มีความสดชื่นที่เต็มไปด้วยพลังพร้อมที่จะทำงานหรือเผชิญโชคต่อไป

ไวแนนส์ (จรินทร์ ธาณิรัตน์. 2528: 16; อ้างอิงจาก Winans. 1978) ได้ให้คำจำกัดความของนันทนาการว่า นันทนาการ ว่าหมายถึง การแสดงออกตามธรรมชาติของมนุษย์ในทางความต้องการและความสนใจ ในอันที่จะแสวงหาความพึงพอใจในเวลาว่าง

กราเซีย (บรรจง คณะวรรณ. 2531 : 32 ; อ้างอิงจาก Waiskopf Grazia. 1980) กล่าวว่า นันทนาการ มีหลายรูปแบบทั้งประเภทต้องการเข้าร่วมทำหรือร่วมนั่งฟัง นั่งดูนั่งคิด และความสนใจ ความต้องการ อายุ ร่างกาย สติปัญญา ความจุ ความสามารถ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมและการเปลี่ยนแปลงอยู่

จอห์น ฟินเลย์ (จันท์ ผ่องศรี. 2525: 14 - 15; อ้างอิงจาก John Finley. 1967) กล่าวว่า นันทนาการมีความหมายรวมถึงการเล่น การแสดงออกในกิจกรรม การเล่นกีฬาการฟังและเล่นดนตรี การเล่นละคร รวมไปถึงกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความพอใจ สร้างสรรค์ให้เกิดความสุขและความยินดีของชีวิต

ฟอง เกิดแก้ว (2532: 14) กล่าวว่า นันทนาการเป็นกิจกรรมที่มีความใกล้ชิดกับพลศึกษา มาก สามารถพัฒนาบุคคลที่เล่นนันทนาการให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาพกายและจิตใจดีมีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขเพราะเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งกับตนเองและผู้อื่น

จรินทร์ ธานีรัตน์ (2533: 18) กล่าวว่า นันทนาการนั้นเน้นในเรื่องกิจกรรม การกระทำในยามว่าง โดยใช้ความสมัครใจเป็นหลัก ไม่มีการบังคับ และได้รับความพึงพอใจ เพลิดเพลินใจจากกิจกรรมเป็นหลักสำคัญ

บรรจง คณะวรรณ (2531: 31) กล่าวว่า นันทนาการ หมายถึง การเข้าร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในช่วงที่มีเวลาว่างจากงานประจำ หรือการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่ตนเองมีความสนใจขณะมีเวลาว่าง เพื่อเพิ่มทักษะประสบการณ์ และการเข้าทำกิจกรรมนั้นก็จะเป็นไปด้วยความสมัครใจ เป็นการทำงานที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือสร้างสรรค์งานขึ้นมาใหม่หรือเป็นการเข้าร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อลดเวลาว่างที่ตัวเองมีอยู่ให้น้อยลง เป็นการลดความเครียดทั้งทางร่างกายและทางอารมณ์ให้หมดหรือลดลงไป กลายเป็นคนใหม่ที่มีพลัง มีความสดชื่นที่เต็มไปด้วยพลังพร้อมจะทำงานหรือเผชิญโชคต่อไป

เอนก หงษ์ทองคำ (2542: 2) กล่าวว่า นันทนาการ คือ กิจกรรมต่างๆ ที่สร้างความสัมพันธ์กับสภาวะหรือสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล นันทนาการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงออกซึ่งความพอใจตามความต้องการ จึงควรมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นันทนาการควรเป็นกิจกรรมที่ทำด้วยความสมัครใจ ทำในเวลาว่าง และได้รับความพึงพอใจ

สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 17) กล่าวว่า นันทนาการเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคม โดยใช้เวลาว่างหรือเวลาอิสระเข้าร่วมกิจกรรม ในรูปแบบที่หลากหลายตามความสมัครใจและสนใจ

จากความหมายของนันทนาการที่กล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่า นันทนาการ มีความหมายที่ครอบคลุมกว้างไกล เป็นกิจกรรมที่รวมศาสตร์และศิลป์ไว้ด้วยกัน เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม และเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย

ความสำคัญของนันทนาการ

นันทนาการ นับว่าเป็นปัจจัยความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมนันทนาการนั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต ดังนั้น จึงมีผู้เห็นถึงความสำคัญและได้ให้ความสำคัญของนันทนาการไว้พอสรุปได้ดังนี้

จรินทร์ ธานีรัตน์ (เอนก หงษ์ทองคำ. 2542: 3; อ้างอิงจาก จรินทร์ ธานีรัตน์. 2533: 59) กล่าวว่า นันทนาการเป็นปัจจัยที่สำคัญของทุกชีวิต อันจะนำมาซึ่งความสุข ความพอใจความหรรษา ร่าเริงและก่อให้เกิดความมานะพยายามที่จะแสวงหาสรรพสิ่งมากมายแก่ชีวิต

ข้อความดังกล่าวเป็นข้อยุติร่วมกันในการประชุมสภานันทนาการแห่งประเทศไทย ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2512 ซึ่งเป็นความเห็นร่วมกันของสมาชิก ได้เล็งเห็นความสำคัญของนันทนาการต่อมนุษย์ นอกจากนั้นยังให้ความสำคัญเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. โครงการเกี่ยวกับนันทนาการที่ก่อประโยชน์แก่ร่างกายและจิตใจ
2. การศึกษาของประชาชนในทางนันทนาการให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
3. ประเทศต่างๆควรฝึกอบรมผู้นำทางนันทนาการไว้เพื่อที่จะได้บรรลุผลสำเร็จถึง

หลักการดังกล่าว ทุกคนควรตระหนักและให้ความร่วมมือต่อความสำคัญและคุณค่าของนันทนาการที่มีต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

สมบัติ กาญจนกิจ (2542: 52-53) กล่าวว่าไว้ว่า นันทนาการเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะว่าวิถีการดำเนินชีวิตของคนเรานั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจนเป็นผลให้ต้องมีปัจจัยที่หัวเพิ่มเติมจากปัจจัยสี่ประการ ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและอาหาร ปัจจัยที่ห้านี้ก็คือการพักผ่อนหรือกิจกรรมนันทนาการ จากการเปลี่ยนแปลงนี้เองทำให้นันทนาการมีบทบาทและมีความสำคัญต่อส่วนใดบ้างดังต่อไปนี้

1. ประชากรในสังคม นันทนาการเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ดังนั้นนันทนาการจึงมีความสำคัญต่อประชากรในสังคมเป็นอย่างดี

2. ครอบครัวจัดได้ว่าเป็นสังคมหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดซึ่งในปัจจุบันนี้สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ค่อยแน่นแฟ้นเหมือนสมัยก่อน ๆ เพราะทุกคนต่างมีความจำเป็นในการทำมาหากิน สภาพแวดล้อมที่จะต้องแข่งขันกับเวลาและการแข่งกับคนอื่นทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยมีโอกาสที่จะได้พบกันมากนัก ดังนั้นนันทนาการยังช่วยลดปัญหาการใช้เวลาว่างให้กับสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย เป็นผลทำให้ผู้น่าครอบครัวได้ทำบทบาทของตนเองได้ดีขึ้น

3. ชุมชน นันทนาการช่วยพัฒนาชุมชนให้มีความสมบูรณ์หลาย ๆ ด้านด้วยกัน คือ ช่วยสร้างคนให้เป็นสมาชิกที่ดีมีเหตุผลเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความขยันขันแข็ง ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนันทนาการช่วยเสริมสร้างสมาชิกภาพที่ดีให้กับชุมชนเพราะว่าพวกเขาเหล่านั้นได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการร่วมกิจกรรมนันทนาการ และในกิจกรรมนันทนาการบางประเภท เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จะช่วยให้สมาชิกในสังคมรู้จักเสียสละและช่วยผู้อื่น

ลดปัญหาอาชญากรรม ในชุมชนที่สงบย่อมไม่มีปัญหาอาชญากรรม ถ้าหากเราพิจารณาถึงปัญหาอาชญากรรมจะพบว่า สาเหตุที่สำคัญอันหนึ่งก็คือการปล่อยให้คนบางประเภท โดยเฉพาะวัยรุ่นอยู่ว่างมากเกินไป จนทำให้หมกมุ่นกับอบายมุขและประพฤติดนทออาชญากรรมดังกล่าว ดังนั้น ถ้าหากในชุมชนมีโปรแกรมนันทนาการให้กับบุคคลเหล่านี้ก็จะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมได้

ช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี ทั้งนี้เพราะว่านันทนาการนั้นจะครอบคลุมไปถึงเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมให้สวยงามเป็นการป้องกันมลภาวะได้อีกทางหนึ่งด้วยการจัดสวนหย่อมก็ดีหรือการจัดสวนไม้ดอกไม้ประดับก็จะช่วยรักษาสมดุลทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดี ดังนั้นถ้าหากในชุมชนใดก็ตามขาดกิจกรรมนันทนาการหรือไม่มีการวางโปรแกรมนันทนาการไว้ก็อาจมีปัญหาด้านมลภาวะได้

4. ประเทศชาติ นั้นหนานการมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมากทั้งนี้เพราะว่า กิจกรรมนั้นหนานการจะช่วยลดปัญหาความประพฤติของประชากรลงได้อย่างมากจนอาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมนั้นหนานการจะช่วยสร้างความสงบสุขภายในได้เป็นอย่างดีเพราะเมื่อคนภายในชาติได้และเมื่อคนมีสุขภาพดี มีโอกาสได้ผ่อนคลายความตึงเครียดจะส่งผลให้มีสุขภาพจิตดีไม่โกรธหรืออาฆาต แค้นยอมทำให้การทะเลาะวิวาทไม่เกิดขึ้นในสังคม

เอนก หงษ์ทองคำ (2542: 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนั้นหนานการโดยแยกประเภท ความสำคัญไว้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อบุคคล นั้นหนานการมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิต คนเรา นั้นหนานการเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันนอกเหนือจากการทำงานและกิจวัตรประจำวัน แล้ว คนเราต้องการใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อน เพื่อคลายเครียดทางกาย ทางอารมณ์ เพื่อความพึงพอใจ และเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับชีวิตในโอกาสต่อไป

2. ความสำคัญต่อครอบครัว ครอบครัวเป็นสังคมน้อยย่อยที่สุดเป็นองค์ประกอบ สำคัญของสังคมอื่น ๆ เช่น ชุมชน ประเทศชาติ และนานาชาติ กิจกรรมนั้นหนานการเป็นขบวนการ หนึ่งทางสังคมที่เสริมสร้างให้คนรู้หน้าที่ รับผิดชอบ และรู้จักหลักการจัดการให้เหมาะสมกับโอกาส และสถานที่ การได้ใช้กิจกรรมนั้นหนานการในครอบครัวในโอกาสต่าง ๆ ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ ของสมาชิกในครอบครัวให้มีความใกล้ชิด เข้าใจ รักและผูกพันกันมากยิ่งขึ้น

3. ความสำคัญต่อชุมชน ในประเด็นนี้สำคัญสองประการคือ นั้นหนานการสร้าง ชุมชนให้มีประโยชน์ประการหนึ่ง และองค์กรชุมชนควรจัดสร้างกิจกรรมนั้นหนานการเพื่อคุณภาพ ของชุมชนเองอีกประการหนึ่ง

ประการแรก นั้นหนานการช่วยสร้างสมาชิกของชุมชนให้มีเหตุผล มีคุณภาพดี มี ประสิทธิภาพและกำลังงานที่ดีของชุมชน ทั้งนี้ เพราะนั้นหนานการจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้สมาชิก ชุมชนรู้หน้าที่ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนและแก่กลุ่ม รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัวดำรง ตนเป็นพลเมืองดี ซึ่งเป็นการสร้างสมาชิกที่ดี ลดละปัญหาสังคม ลดปัญหาอาชญากรรมรวมถึง ปัญหาของประเทศชาติอีกประการหนึ่ง สมาชิกที่ดีของชุมชนย่อมเสริมสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ดีด้วย

ประการที่สอง องค์กรในชุมชนควรรับผิดชอบต่อหน้าที่ จัดบริการกิจกรรม นั้นหนานการแก่สมาชิกให้หลากหลายและทั่วถึง เพื่อบริการแก่สมาชิกตามความถนัด ความสนใจใน โอกาสต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบให้เปล่าและรูปแบบอื่น ตามสภาพความพร้อมของชุมชน

4. ความสำคัญต่อประเทศชาติ ความมั่นคงของประเทศชาติมีองค์ประกอบด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการทหาร องค์ประกอบทุกด้านดังกล่าวมีพื้นฐานจากประชาชนถ้า ประชาชนมีสุขภาพดี มีจิตใจดี รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ปราศจากโรค มีการศึกษาดี รู้จัก หน้าที่ บทบาทของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ย่อมเป็นกำลังหลักและสร้างความ มั่นคงให้ประเทศชาติ

5. ความสำคัญต่อนานาชาติ ชุมชนนานาชาติที่พัฒนาแล้วจากขบวนการพัฒนาบุคคลครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ย่อมรู้หน้าที่ บทบาท และมีความเข้าใจในสัมพันธภาพของมนุษยชาติ หลีเลี้ยงข้อขัดแย้ง การปะทะอย่างรุนแรง ใช้การเจรจาประนีประนอมด้วยเหตุผลไม่ดูถูกกดขี่ ข่มเหงกันในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว วัฒนธรรม ประเพณี ระบบการปกครอง และการที่ประชาชาติได้มีกิจกรรมร่วมกัน เช่น กีฬาโอลิมปิก กีฬาภาคพื้นทวีป กีฬานานาชาติ กีฬาสโมสร รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมต่างๆ สร้างความเข้าใจความรักสมานฉันท์ให้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นันทนาการ เป็นปัจจัยสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ ซึ่งนอกจากช่วยพัฒนาการในด้านคุณภาพชีวิตส่วนบุคคลแล้วยังช่วยให้มีการพัฒนาต่อเนื่องไปยังคุณภาพของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติอีกด้วย

คุณค่าและประโยชน์ของนันทนาการ

บัทเลอร์ (เอเนก หงษ์ทองคำ. 2542; อ้างอิงจาก Butler. 1959: 14-15) ได้กล่าวถึงคุณค่าทางนันทนาการที่มีต่อมนุษย์ไว้พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. นันทนาการเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์
2. นันทนาการ คือ ทางออกที่ดีที่สุดของการแสดงออกและการพัฒนาตนเอง
3. การเล่น หรือนันทนาการ ช่วยให้เด็กมีความเจริญเติบโต และมีประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตเมื่อเจริญวัยขึ้น

4. ช่วยให้เด็กมีความกระตือรือร้นในชีวิต และกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยให้ได้มาซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตในภายหลัง

5. สำหรับผู้ใหญ่ นันทนาการเป็นการแสดงออกในกิจกรรมต่างๆ และเป็นการคบหาสมาคมซึ่งกันและกัน

6. นันทนาการ เป็นวิธีหาความสุข ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสมดุลในชีวิตกับการทำงาน
ไวส์คอปฟ์ (สมบัติ กาญจนกิจ. 2544: 33; อ้างอิงจาก Weiskopf. 1975) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนันทนาการที่ให้ผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการในด้านต่างๆ ต่อผู้เข้าร่วมดังนี้

1. นันทนาการกับผลทางด้านจิตวิทยา เป็นที่ยอมรับกันว่า กิจกรรมนันทนาการเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการที่จะป้องกันบุคคลที่ป่วยทางด้านจิตใจและยังใช้ในการฟื้นฟูจิตใจให้กลับคือสภาพเดิมได้เร็ว นอกจากนี้นันทนาการยังช่วยลดความคับข้องใจหรือความวิตกกังวล

2. นันทนาการกับผลทางร่างกาย กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมและกีฬา จะช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางกายให้แก่ผู้เข้าร่วมได้เป็นอย่างดี ทำให้ร่างกายได้รับการพัฒนาทุกส่วน ส่งเสริมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของระบบในร่างกาย โดยเฉพาะระบบไหลเวียนโลหิต ระบบหายใจ ระบบกล้ามเนื้อ และระบบขับถ่ายของเสีย เมื่อร่างกายแข็งแรงก็จะมีผลให้สามารถประกอบภารกิจประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

จรินทร์ ธานีรัตน์ (2528: 155-173) กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมนันทนาการ ดังนี้

1. นันทนาการประเภทการฝึกมือและศิลปะหัตถกรรม
2. นันทนาการประเภท เกม กีฬา กรีฑา
3. นันทนาการประเภทดนตรีและร้องเพลง
4. นันทนาการประเภทละครภาพยนตร์
5. นันทนาการในทางงานอดิเรก
6. นันทนาการประเภทกิจกรรมทางสังคมนันทนาการประเภทเต็นท์
7. นันทนาการประเภทนอกสถานที่ (นอกเมือง)
8. นันทนาการประเภทการอ่าน พูด เขียน และทางวรรณกรรม
9. นันทนาการประเภทกิจกรรมพิเศษ
10. นันทนาการประเภทอาสาสมัคร

บรรจง คณะวรรณ (2531: 155-173) กล่าวว่า กิจกรรมนันทนาการมีหลายประเภทแต่การจะนำกิจกรรมใดมาไว้ในโครงการนันทนาการ จำเป็นจะต้องพิจารณาเพื่อให้เหมาะสมกับสมาชิก โดยแบ่งเป็น

1. กิจกรรมพลศึกษา เช่น เกมต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น
  - เกมการเล่นแบบผาดโผน
  - การเล่นเกมวิ่งหรือเปลี่ยนที่และการประกวด
  - เกมเบ็ดเตล็ดพื้นฐาน
  - กิจกรรมประกอบจังหวะดนตรี
  - เกมน้ำ
2. กิจกรรมกีฬาซึ่งเป็นกีฬาและกรีฑา
3. กิจกรรมกลางแจ้ง
4. กิจกรรมทางการเกษตร
5. การสอนงานบ้าน
6. งานประดิษฐ์และงานช่าง
7. งานหัตถกรรม
8. งานศิลปะ
9. กิจกรรมสะสม
10. ถ่ายรูป
11. การซ่อม
12. กิจกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
13. ธุรกิจร้านค้าย่อยต่าง ๆ

14. การแต่งบทกลอน การเขียนเรียงความและนวนิยาย

เอก หงษ์ทองคำ (2542: 18 – 19) กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมนันทนาการ ดังนี้

1. ศิลปะและหัตถกรรม เป็นงานประเภทสร้างสรรค์ แบ่งได้เป็น การปั้น การแกะสลัก การวาดเขียน การจักสาน การเย็บปักถักร้อย การประดิษฐ์ เป็นต้น
2. การเต้นรำ เป็นกิจกรรมเพื่อการแสดงออก (Performance) แบ่งได้เป็น การเต้นรำพื้นเมืองกิจกรรมเข้าจังหวะ การเต้นรำสร้างสรรค์ การเต้นรำงานสังคม เป็นต้น
3. การละคร เป็นกิจกรรมแสดงเป็นเรื่อง มีบท (Script) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และอาจจะมีส่วนประกอบอื่นๆ ในการละคร เพื่อให้มีความสมบูรณ์ เช่น การเต้นรำ การดนตรี เป็นต้น
4. เกมและกีฬา เป็นกิจกรรมเพื่อการแสดงออก (Performance) อีกชนิดหนึ่งที่มีวิธีการเล่น การแข่งขันที่มีกฎ ระเบียบ และกติกา มีชนิดกีฬาและเกมมากมาย เช่น กีฬากลางแจ้ง กีฬาในร่ม กีฬา ทางน้ำ กีฬาส่วนบุคคล กีฬาเป็นทีม เป็นต้น
5. งานอดิเรก เป็นกิจกรรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ให้ความเพลิดเพลิน ประกอบด้วยกิจกรรมประเภทการสะสม การประดิษฐ์ และประเภทการศึกษา
6. การดนตรีและเพลง เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ความสุข ความสนุกสนาน องค์ประกอบของการดนตรีและเพลง คือ การแต่งเพลง การร้องเพลง การเล่นดนตรี การฟังเพลง การเต้นประกอบเพลง เป็นต้น
7. นันทนาการกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมเพื่อการพักผ่อน เพื่อการศึกษา เพื่อสุขภาพทั้งทางกาย อารมณ์และจิตใจ ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้ การท่องเที่ยว การอยู่ค่ายพักแรม กีฬากลางแจ้ง การปลูกต้นไม้ และธรรมชาติศึกษา เป็นต้น
8. การอ่าน การเขียน และการพูด เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้เพลิดเพลิน ความสนุกสนาน และความสัมพันธ์อันดีในสังคม
9. นันทนาการทางสังคม เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในสังคมของบุคคล และกลุ่มที่ยังไม่รู้จักกันให้รู้จักกัน บุคคลและกลุ่มที่รู้จักกันแล้ว ให้ความสัมพันธ์อันดีมากยิ่งขึ้น กิจกรรมที่ส่งเสริมวัตถุประสงค์ดังกล่าวคือ งานฉลองในโอกาสต่าง ๆ อาทิ วันเกิด วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ งานเลี้ยงสังสรรค์ งานแต่งงาน เป็นต้น
10. กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมที่เกิดหรือจัดขึ้นเป็นครั้งคราวในโอกาสพิเศษ เทศกาล เพื่อให้บุคคลและกลุ่มเข้ามาร่วมด้วยความสมัครใจ เพื่อความสนุกสนาน กิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่ กิจกรรมตามเทศกาลและประเพณี การแสดง การแสดงสินค้า เป็นต้น
11. งานบริการอาสาสมัคร ในสังคมที่มีความสมบูรณ์จะต้องมีกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออาสาสมัคร ไม่หวังผลตอบแทนเจตนาช่วยเหลือสังคม กิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่ กิจกรรมชมรม สมาคมอาสาสมัครต่าง ๆ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด เป็นต้น

สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 34-55) ได้จัดประเภทของกิจกรรมนันทนาการ ดังนี้

1. กิจกรรมนันทนาการศิลปหัตถกรรม
2. กิจกรรมนันทนาการเกมกีฬา
3. กิจกรรมนันทนาการเต็นท์
4. กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา
5. กิจกรรมนันทนาการพัฒนาจิตใจและความสงบสุข
6. กิจกรรมนันทนาการการละคร
7. กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก
8. กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง
9. กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง (นอกเมือง)
10. กิจกรรมนันทนาการทางสังคม
11. กิจกรรมนันทนาการพิเศษ
12. กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)
13. กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร
14. กิจกรรมนันทนาการพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ
15. กิจกรรมนันทนาการกลุ่มสัมพันธ์และมนุษย์สัมพันธ์

บัลเลอร์ (Butler. 1959: 237-241) ได้แบ่งกิจกรรมนันทนาการออกเป็น

1. เกมและกีฬา
2. กิจกรรมทางสังคม
3. ดนตรี
4. ศิลปและหัตถกรรม
5. ละคร
6. เต็นท์
7. กิจกรรมทางธรรมชาติและกิจกรรมกลางแจ้ง
8. กิจกรรมทางภาษา, วรรณกรรมและที่เกี่ยวข้อง
9. สะสม (ของเก่า) (Collecting)
10. กิจกรรมบริการ

วิลเลียม (พีระพงศ์ บุญศิริ: 2542: 68; อ้างอิงจาก William. 1987) ได้กำหนดประเภทของกิจกรรมนันทนาการไว้ ดังนี้

1. ศิลปหัตถกรรม
2. เกมกีฬา
3. กิจกรรมเข้าจังหวะและการเต็นท์
4. การละคร
5. งานอดิเรก

6. การดนตรีและร้องเพลง
7. การศึกษานอกสถานที่
8. นันทนาการ การอ่าน พุด เขียน
9. นันทนาการทางสังคม
10. นันทนาการอาสาสมัคร

ความหมายของการท่องเที่ยว

ด้อย ชุมสาย, ม.ล. (2527: 4-5) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวและการเดินทางไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของการเดินทาง ถ้าไม่มีการเดินทางก็ไม่มีการท่องเที่ยวมักใช้คำว่า การท่องเที่ยวและการเดินทางปนกัน บางที่ใช้คำว่าการท่องเที่ยว ให้มีความหมายถึงทั้งการท่องเที่ยวและการเดินทาง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Tourism Authority of Thailand

ในพจนานุกรม Webster's Third New International Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า Tourism และ Tourist ไว้ดังนี้

Tourism หมายถึง

1. การท่องเที่ยว
2. การเดินทางเพื่อความสำราญใจ
3. การบริหารงานธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

Tourist หมายถึง

1. นักท่องเที่ยว
2. ผู้เดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เพื่อไฝหาสุขารมณ์ หรือเพื่อความรู้อีกเกี่ยวกับวัฒนธรรม แล้วกลับมา ณ จุดหนึ่ง
3. เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว (เป็นคุณศัพท์)
4. ท่องเที่ยว (เป็นกริยา)

อย่างไรก็ตาม ตามแนวคิดของสแตนลีย์ ซี. พล็อก (ศิริ ฮามสุโพธิ์. 2543: 62; อ้างอิงจาก Stanley C. Plog. 1974: 55-58) ได้จำแนกประเภทของนักท่องเที่ยวโดยอาศัยหลักจิตวิทยา ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวประเภทเน้นตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Psychocentrics) หมายถึง นักท่องเที่ยวที่คิดหรือสนใจแต่ปัญหาเล็ก ๆ ในชีวิตของตนเอง ชอบสถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี ไม่ต้องการทดลองสิ่งแปลกใหม่ ทั้งที่พัก อาหารและสิ่งบันเทิง และบุคคลใหม่ ๆ ไม่ต้องการพบสิ่งยุ่งยากและเหตุการณ์ที่ผิดปกติ
2. นักท่องเที่ยวประเภทเน้นตัวเองปานกลาง (Near Psychocentrics) หมายถึง นักท่องเที่ยวประเภทที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการเน้นตัวเองและการเดินทางสายกลาง

3. นักท่องเที่ยวประเภทเดินทางสายกลาง (Mid-Centrics) หมายถึง นักท่องเที่ยวประเภทที่ไม่สุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่ง ไม่ชอบผจญภัย แต่ก็ไม่รังเกียจการทดลองสิ่งใหม่ ๆ トラบเท่าที่ไม่ได้เสี่ยงอันตรายเกินไปหรือไม่ผิดปกติเกินไป นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มนี้

4. นักท่องเที่ยวประเภทของชอบความหลากหลายพอสมควร (Near Aiiocentrics) หมายถึง นักท่องเที่ยวประเภทที่เป็นกลุ่มอยู่ระหว่างกลุ่มเดินทางสายกลาง และกลุ่มที่มีความสนใจหลากหลาย

5. นักท่องเที่ยวประเภทมีความสนใจหลากหลาย (Allocentrics) หมายถึง นักท่องเที่ยวประเภทที่สนใจในกิจกรรมหลากหลาย เป็นพวกที่เปิดเผยและมีความมั่นใจตัวเอง ชอบผจญภัยอย่างมากและเต็มใจออกไปเผชิญโลก เผชิญชีวิต การเดินทางกลายเป็นช่องทางในพวกเขาได้แสดงออกมาซึ่งความอยากรู้อยากเห็นและได้สนองความอยากรู้อยากเห็นของพวกเขาด้วยเป็นกลุ่มที่ชอบทดลองของใหม่ๆ ทั้งที่พัก อาหาร การบันเทิงและผู้คนที่แตกต่างกันจากตนเอง ซึ่งนักท่องเที่ยวประเภทเน้นตัวเองเป็นศูนย์กลางไม่อาจจะยอมรับได้

เสรี วังสีไพจิตร (2534: 12) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ หรือการกระทำต่อกันของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ รัฐบาลและชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้านในกระบวนการดึงดูดใจ และต้อนรับขับสู้นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนอื่นๆ

วรรณ วรษ์วานิช (2539: 17) ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยว หมายถึง การที่คนเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ และตลอดระยะเวลาเหล่านั้นได้มีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้น การไปเที่ยวชมสถานที่ที่สวยงามหรือทัศนียภาพแปลกๆ หรือเดินซื้อสิ่งของต่างๆ เป็นต้น

สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 17) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว เป็นกระบวนการนันทนาการ (Recreation) รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (Leisure time) ที่มีการเดินทาง (travel) เข้ามาเกี่ยวข้องโดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งมักถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม วิถีประเพณีและด้านสถานะเพื่อการยอมรับนับถือ

ประเภทต่าง ๆ ของการท่องเที่ยว

ประเภทของการท่องเที่ยว หมายถึง ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่จำแนกที่หมายปลายทางของการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว (ศิริ ฮามสุโพธิ์. 2543: 65)

วรรณ วรษ์วานิช (2539: 17-18) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. การท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นการท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ภายในประเทศ การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องมีสิ่งจูงใจหลายอย่าง เช่น ความสวยงามของภูมิประเทศ ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความปลอดภัย ตลอดจนการโฆษณาหรือสิ่งจูงใจโดยเฉพาะของสถานที่นั้น เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวต่างประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่ต่างไปจากประเทศของตนและต้องผ่านขบวนการระหว่างประเทศหลายอย่าง เช่น ศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง ใช้ภาษาต่างประเทศและอาจจะต้องมีคฤศเทศก์เป็นผู้นำ การท่องเที่ยวต่างประเทศนี้ขนาดของประเทศเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ประเทศที่มีขนาดใหญ่มักจะมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาก เพราะมีโอกาสที่จะมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งอื่นๆ หลายอย่างมากกว่าประเทศขนาดเล็ก แต่บางครั้ง การที่จะต้องเดินทางไกลๆ ก็อาจจะเป็นอุปสรรคหรือทำให้นักท่องเที่ยวหมดความสนใจหรือมีความสนใจน้อยลงก็ได้

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการไปเที่ยวอีกด้วย ตัวอย่างเช่น การไปท่องเที่ยวในระหว่างวันหยุดอาจจะเป็นการไปตากอากาศ ชมสภาพบ้านเมืองหรือไปดูชีวิตความเป็นอยู่ในชนบท รวมถึงการไปเยี่ยมเยียนเพื่อนฝูง เป็นต้น จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว อาจจะแบ่งลักษณะของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่างๆ หรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน บางครั้งเป็นการไปเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสถานที่พักอาศัย การท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น รสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวและสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของสถานที่แต่ละแห่ง

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจจะรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่ทำได้ สถานที่ไปพักผ่อนจะเลือกที่สงบ สะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเลหรือบนภูเขาที่ห่างไกลความอึกทึกครึกโครม

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มักจะมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มนุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะหรือการแสดงต่างๆ

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวแบบนี้มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ เช่น ฟุตบอล มวย เทนนิส ฯลฯ การแข่งขันกีฬานี้ถึงแม้ว่าจะมีการย้ายสถานที่แข่งขันก็ยังมีผู้ชมติดตามไปชมอยู่เสมอ ประการที่สอง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้ สถานที่ที่ไปเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ชายทะเล ภูเขาหรือการเดินทางไปเพื่อยิงนกตกปลาหลายๆ แบบ มักจะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวประเภทนี้มาก

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุมและการสัมมนา ความจริงแล้วลักษณะการท่องเที่ยวแบบนี้ไม่น่าจะจัดว่าเป็นการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะตามหลักแล้วการท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางไปเพื่อที่จะท่องเที่ยวหรือพักผ่อน แต่ความเป็นจริงแล้วผู้ที่ไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนาจะ

แบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบนี้สิ่งที่จะเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ ต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีสถานที่พักอาศัยหรือโรงแรมและระบบการคมนาคมที่ดี สะดวก ปัจจุบันการท่องเที่ยวลักษณะนี้มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ

การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา คือ การที่บุคคลไปต่างประเทศศึกษา ดูนาน วิจัยหรือ แลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยและจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานานนับเดือน การท่องเที่ยวประเภทนี้รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย จัดว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างหนึ่ง วาลีน สมิธ (ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2543: 65-66; อ้างอิงจาก Vaiene Smith, 1977: 2-3) ได้จำแนกประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) การท่องเที่ยวประเภทนี้ประสงค์จะสังเกตการแสดงออกทางวัฒนธรรมและแบบแผนการใช้ชีวิตของประชากรต่างเผ่าพันธุ์ ซึ่งจะรวมไปถึงการไปเยือนบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมรำฟ้อนและเข้าร่วมพิธีทางศาสนาต่างๆ

2. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) การท่องเที่ยวประเภทนี้คล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ กล่าวคือ เป็นการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมาจากแดนไกลให้เข้ามาท่องเที่ยว และข้อนี้จะเน้นสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ที่เป็นสิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าที่จะเน้นชาติพันธุ์มนุษย์ การกลับคืนสู่ธรรมชาติและการชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของผู้คนกับพื้นที่ภพภพที่อยู่ในกลุ่มนี้ ซึ่งจะรวมการถ่ายภาพการเดินทางไกล การปีนเขา การล่องเรือ การตั้งแคมป์ เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (Culture Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสและการเข้าร่วมใช้ชีวิตวิถีเก่าๆ ที่กำลังจะสูญหายไปในห้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงประวัติความเป็นมา การดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตน เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและงานเทศกาล เป็นต้น

4. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานและโบราณวัตถุเก่า ๆ ที่เน้นความรุ่งเรืองในอดีต อาจเป็นการไปชมอนุสาวรีย์ โบสถ์วิหาร วิังต่าง ๆ และการแสดงแสงเสียงเด่น ๆ ในอดีตกาล เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) มีลักษณะเด่นคือ การประชุมหรือการพบปะกันหรือการสัมมนา ซึ่งมักรวมเอาการท่องเที่ยวประเภทอื่นเข้ามาไว้ด้วย เมื่อมีการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจเกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งจะมีการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม แล้วแต่นักท่องเที่ยวจะต้องการอย่างไร

6. การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (Recreational Tourism) เป็นการเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬา นำพู่แร้รักษาโรค การอาบแดด และการสมาคมกันในสิ่งแวดล้อมที่ผ่อนคลายจิตใจ สถานที่ดังกล่าว ได้แก่ หาดทราย ชายทะเล การแข่งขันกอล์ฟ ในสนามกอล์ฟชั้นเยี่ยม และการแข่งขันเทนนิส เป็นต้น การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนหย่อนใจโดยเฉพาะ

7. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เพื่อเป็นสวัสดิการของหน่วยงานและบริษัทห้างร้านต่างๆ เพื่อการดูงาน ประชุม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อนันทนาการ โดยหน่วยงานและบริษัทห้างร้านจะเป็นผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้ทั้งหมด

ตลาดการท่องเที่ยว

ตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market) หมายถึง ความต้องการ (Demand) ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งความต้องการดังกล่าวสะท้อนออกจากลักษณะรูปแบบ กิจกรรม และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว แต่ปัจจัยที่ชี้ว่าเป็นนักท่องเที่ยวแบบ Ecotourism หรือเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourist) วัตถุประสงค์และวิธีปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

ลักษณะของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักของตนเองไปยังสถานที่แห่งอื่น โดยมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่การไปทำงานหรือการศึกษา ซึ่งคำนิยามที่ใช้อยู่ในประเทศให้เรียกทั้งหมดนี้ว่า ผู้มาเยือน แต่เรียกเฉพาะผู้ที่มีการพักแรมอย่างน้อย 1 คืน ว่า นักท่องเที่ยว ส่วนผู้ไม่พักค้างแรมเรียกว่า นักทัศนาจร อย่างไรก็ตาม การกล่าวถึงนักท่องเที่ยว โดยทั่วไปยังคงหมายรวมถึงทั้ง 2 กลุ่ม หรือผู้มาเยือนอยู่เสมอ

ผู้มาเยือนแต่ละคนมีลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความมุ่งหมายในการท่องเที่ยวหลายแบบ กลุ่มนักท่องเที่ยวพิจารณาได้จากส่วนประกอบด้านต่าง ๆ ดังนี้

ที่มา	- ท้องถิ่น - ชาวไทย - ชาวต่างประเทศ
ขนาด	- เอกเทศ - กลุ่มเอกเทศขนาดเล็ก - กลุ่มทัวร์เล็ก - กลุ่มทัวร์ใหญ่
รูปแบบ	- มา – กลับ (นักทัศนาจร) - พักค้างแรม (นักท่องเที่ยว)
อาชีพ	- นักเรียน/นักศึกษา - ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ - นักธุรกิจ/ประกอบกิจการส่วนตัว - รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้าง/เกษตรกร - ว่างงาน/แม่บ้านทั่วไป

- กลุ่มตลาด
  - จำแนกตามระดับรายได้
  - จำแนกตามระดับการใช้บริการ(ค่าใช้จ่าย)
- กลุ่มเฉพาะ
  - กลุ่มคนจน
- ตามความสนใจ
  - กลุ่มนิยมไฟร
  - กลุ่มดำน้ำ
  - กลุ่มตกปลา
  - กลุ่มกีฬา
- กลุ่มพฤติกรรมและกิจกรรม
  - ทัศนศึกษา
  - กีฬา
  - ซื่อสินค้า
  - ประกอบธุรกิจ/ประชุมสัมมนา
  - พักผ่อนแบบสงบ
  - เดินป่า ปีนเขา เทียวถ้ำ
- วัตถุประสงค์
  - ท่องเที่ยว
  - พักผ่อน พักฟื้น
  - ผจญภัย
  - ศึกษาหาความรู้
  - เล่นกีฬา
  - บันเทิง
  - เพื่อกิจกรรมเฉพาะอย่าง

ในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน อาทิ การท่องเที่ยว ทัศนศึกษา การท่องเที่ยวเชิงประชุมสัมมนาและฝึกอบรม การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยวป่าเขาและถ้ำ การท่องเที่ยวแม่น้ำลำคลอง การท่องเที่ยววัฒนธรรมและชุมชน การท่องเที่ยวเพื่อการแสวงบุญ การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ การท่องเที่ยวบันเทิงเริงรมย์ เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยวแต่ละแบบมักกำหนดขึ้นตามกิจกรรมและสถานที่ไปเยือน ซึ่งมักมีการคาบเกี่ยว หรือสับสนกัน

สมมติฐานโดยทั่วไปของตลาดการท่องเที่ยว มักพิจารณาเห็นความแตกต่างของรูปแบบการท่องเที่ยวตามลักษณะของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวบางกลุ่ม บางประเภท อาจมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่รูปแบบการท่องเที่ยวบางรูปแบบ อาจมีนักท่องเที่ยวเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของนักท่องเที่ยวและทัศนคติความชอบของแต่ละกลุ่มคน

อย่างไรก็ตาม ลักษณะของนักท่องเที่ยวตามที่กล่าวมาอาจไม่สามารถบ่งชี้ได้ทันทีว่า กลุ่มใดเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ปัจจัยชี้วัดที่ชัดเจนของความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

จะต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกให้มีความตระหนักในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

การตลาดเป็นส่วนสำคัญในการชักจูงนักท่องเที่ยวให้ไปเที่ยว ดังนั้น ในเชิงการตลาด จะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า สินค้าทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมีลักษณะอย่างไร กลุ่มผู้ซื้อ (นักท่องเที่ยว) ควรเป็นกลุ่มใด เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2542: 15-17)

ตาราง 1 กิจกรรมการท่องเที่ยวจำแนกตามวัตถุประสงค์ พื้นที่ ขนาด รูปแบบและผลกระทบ

กิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติ ชื่นชมธรรมชาติ และผจญภัย					
กิจกรรมการท่องเที่ยว	วัตถุประสงค์	พื้นที่	ขนาด	รูปแบบ/อุปกรณ์	ผลกระทบที่อาจมี
1. เดินป่า	- ศึกษาหาความรู้ - สนุกสนาน - สัมผัสธรรมชาติ - ออกกำลังกาย - แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดประสบการณ์ - ผจญภัย	- ป่า-เขา - พื้นที่ที่มีความลาดชัน - ลำน้ำ/เกาะแก่ง - น้ำตก - เฝิงผา/หน้าผา - ถ้ำ	- เอกเทศ - กลุ่มเล็ก	- ค้ำแรง - มัคคุเทศก์ - เดินทางระยะสั้น - ไม่ค้ำแรง	- ขยะมูลฝอย - เสียงดัง - เหยียบย่ำต้นไม้/ตัดกิ่งไม้ - รบกวนการวางไข่ของนก/การผสมพันธุ์สัตว์ - เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชุมชน
2. ศึกษาธรรมชาติ	- พักผ่อน - ศึกษาหาความรู้ - สัมผัสธรรมชาติและองค์ประกอบ	- ป่า-เขา - ภูเขา - ถ้ำ - หน้าผา - เชื้อน/อ่างเก็บน้ำ	- เอกเทศ - กลุ่มเล็ก	- มีสื่อบอก - มีมัคคุเทศก์ - ไม่ค้ำแรง	- ขยะมูลฝอย - เสียงดัง - ทำลายทัศนียภาพขีด/เขียน ป้าย, หิน, ต้นไม้
3. ส่องสัตว์/ดูนก	- ศึกษาหาความรู้ - สัมผัสธรรมชาติ	- ป่า-เขา/ทุ่งหญ้า - ป่าชายเลน - ภูเขา	- กลุ่มเล็ก	- ค้ำแรง/ไม่ค้ำแรง - มีมัคคุเทศก์ - มีสื่อ(กล้อง)	- รบกวนการวางไข่และการผสมพันธุ์ของนก
4. เที่ยงถ้ำ/น้ำตก	- พักผ่อน - ศึกษาหาความรู้ - ผจญภัย - สัมผัสธรรมชาติ	- ถ้ำและบริเวณรอบถ้ำ - น้ำตก/บริเวณโดยรอบ	- เอกเทศ - กลุ่มเล็ก	- ไม่ค้ำแรง - มีมัคคุเทศก์ - มีคนนำทาง - มีสื่อ(ป้าย)	- ขยะมูลฝอย - ขูด/เขียนผนังถ้ำทำให้เสียทัศนียภาพ - เหยียบย่ำต้นไม้

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรมการ ท่องเที่ยว	วัตถุประสงค์	พื้นที่	ขนาด	รูปแบบ/อุปกรณ์	ผลกระทบที่อาจมี
5.พายเรือ (แคนู เรือ บด/เรือใบ กระดานโต้ ลม	-พักผ่อน -ออกกำลังกาย -ผจญภัย -สนุกสนาน -สัมผัสธรรมชาติ	-ทะเล -เขื่อน,อ่างเก็บ น้ำ -ลำน้ำ/เกาะแก่ง	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก	-ไม่ค้างแรม	-รบกวนบริเวณ วางไข่/ผสมพันธุ์ สัตว์น้ำ -ขยะมูลฝอย -เสียง
6.ดำน้ำดู ปะการัง	-ศึกษาธรรมชาติ -สัมผัสธรรมชาติ	-ทะเล/ชายฝั่ง ทะเล -เกาะ/กองหิน	-กลุ่มเล็ก	-ไม่ค้างแรม -มีสื่อ(เส้นทางดำ น้ำ/คู่มือ)	-ปะการัง -ทำลายโดย ทอดสมอเรือ -น้ำมันปนเปื้อน -การเหยียบย่ำ -การเก็บ
7.ตั้งแคมป์	-สัมผัสธรรมชาติ	-ป่า-เขา/ทุ่ง หญ้า -ชายฝั่งทะเล -พื้นที่โล่ง/พื้นที่ สาธารณะ	-กลุ่มเล็ก	-ค้างแรม	-ขยะมูลฝอย -สิ่งปฏิกูล -เสียงดัง -ไฟไหม้ -รบกวนที่อยู่ของสัตว์
8.ล่องแพ/ ล่องแก่ง	-สนุกสนาน -ผจญภัย -สัมผัสธรรมชาติ	-ลำน้ำ/เกาะแก่ง	-กลุ่มเล็ก	-ค้างแรม -ไม่ค้างแรม -มีคนนำ	-ตัดไม้ทำแพ -ขยะมูลฝอย -รบกวนการวางไข่ ของสัตว์น้ำ
9.นั่งช้าง/ ขี่ม้า	-สนุกสนาน -สัมผัสธรรมชาติ และองค์ประกอบ	-ป่าเขา -ภูเขา -ชุมชน -ทุ่งหญ้า	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก	-ไม่ค้างแรม -มีมัคคุเทศก์/ ควาญ/ครูฝึก	--เหยียบย่ำต้นไม้
10.ถ่ายรูป บันทึกภาพ/ เสียง	-สัมผัสธรรมชาติ และองค์ประกอบ	-ป่าเขา/ทุ่งหญ้า -ภูเขา -ถ้ำ -น้ำตก -เฟิงผา/หน้าผา	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-มีมัคคุเทศก์ -เสริมกิจกรรม อื่น ๆ	
11.ศึกษา ท้องฟ้า/ดู ดาว	-ศึกษาหาความรู้	-พื้นที่โล่ง -บนที่สูงไม่มี เมฆหมอกบดบัง -ชายหาดที่โล่ง -เกาะ/แก่ง	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ค้างแรม -มีมัคคุเทศก์/นัก ดาราศาสตร์ -มีสื่อ(กล้อง/แผ่น ที่)	-มีน้อย อาจมีปัญหา ขยะมูลฝอย -ต้องการที่พัก

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรมการ ท่องเที่ยว	วัตถุประสงค์	พื้นที่	ขนาด	รูปแบบ/อุปกรณ์	ผลกระทบที่อาจมี
12.ซี จักรยาน/ ท่องเที่ยว (เสือภูเขา)	-พักผ่อน -ศึกษาหาความรู้ -สัมผัสธรรมชาติ -ออกกำลังกาย -ผจญภัย	-ป่า-เขา -พื้นที่ที่มีความ ลาดชัน	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก/ กลาง	-ไม่ค้างแรม -มีสื่อ(ป้าย) -เส้นทาง	-เสียงดัง -ขยะ -ตัดทำลายกิ่งไม้ -ความปลอดภัย
13.ปีนเขา/ ไต่เขา	-สัมผัสธรรมชาติ -ออกกำลังกาย -ผจญภัย	-ภูเขา -หน้าผา	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก	-ค้างแรม -ไม่ค้างแรม	-ตัดทำลายกิ่งไม้ -การพังทลายของ ดิน/หิน
14.ตกปลา	-พักผ่อน -ผจญภัย	-ลำน้ำ/เกาะแก่ง -เขื่อน/อ่างเก็บ น้ำ	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก	-ไม่ค้างแรม	-ไม่มี
กิจกรรมการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม					
15.ชมความ งาม/ความ เก่าแก่ มี ลักษณะ เฉพาะตัว	-พักผ่อน -รู้จักเรียนรู้ -สัมผัสองค์ประกอบ	-โบราณสถาน (วัด วัง เมือง โบราณ) -มรดกโลก	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ไม่ค้างแรม -มีมัคคุเทศก์	-ขยะมูลฝอย -ความแออัดใน ชุมชน -เสียงจาก ยานพาหนะ
16.ศึกษา ประวัติ ความ เป็นมาของ แหล่ง	-ศึกษาหาความรู้ -สัมผัส	-ชุมชน/วัด -โบราณสถาน -มรดกโลก	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ไม่ค้างแรม -มีมัคคุเทศก์	-ขยะมูลฝอย -ความแออัดใน ชุมชน -เสียงจักรยาน พาหนะ
17.ชมงาน ศิลป์ วัฒนธรรม	-ชื่นชม -เรียนรู้	-แหล่งศิลปะ ต่างๆ(วัด วัง ชุมชน)	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ไม่ค้างแรม -มีมัคคุเทศก์	-ขยะมูลฝอย -ความแออัดใน ชุมชน -เสียงจักรยาน พาหนะ -ขีดเขียน, จับต้อง
18.ร่วมกิจ กรรม เรียนรู้ พฤติกรรม	-พักผ่อน แลกเปลี่ยนถ่ายทอด ประสบการณ์	-เทศกาลงาน ประเพณี -บ้านหัตถกรรม และศิลปกรรม	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ค้างแรมในชุมชน -ไม่ค้างแรม	-การเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรม -การแลกเปลี่ยนที่ ไม่ครบถ้วน

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรมการ ท่องเที่ยว	วัตถุประสงค์	พื้นที่	ขนาด	รูปแบบ/อุปกรณ์	ผลกระทบที่อาจมี
19.ศึกษา เรียนรู้ของที่ ระลึกและ สินค้าพื้นเมือง	-เรียนรู้ -ต้องสนองความ ต้องการ -ชื่อของ	-บ้านหัตถกรรม และศิลปกรรม -ตลาด	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ไม่ค้ำแรม -มีมัคคุเทศก์	-ความแออัดในชุม ชน -เสียงจาก ยานพาหนะ -การเอารััดเอา เปรียบ หลอกหลวง
กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นำจะจัดระบบการจัดการ					
20.ล่องเรือ	-ศึกษาหาความรู้ -พักผ่อน -สัมผัสธรรมชาติ	-ลำน้ำ,เกาะแก่ง -เขื่อน/อ่างเก็บ น้ำ	-กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ค้ำแรม -ไม่ค้ำแรม -มีมัคคุเทศก์ มีบริการเรือ	-น้ำมันปนเปื้อน ขยะมูลฝอย -ของเสียสิ่งปฏิกูล -เสียง -รบกวนสภาพทาง นิเวศวิทยา
21.ชมทิวทัศน์	-พักผ่อน -สัมผัสธรรมชาติ	-เขื่อน/อ่างเก็บ น้ำ -ป่า-เขา -ถ้ำ -น้ำตก -ทะเล -สวนสาธารณะ	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ไม่ค้ำแรม -มีสื่อ(ป้าย)	-ขยะมูลฝอย -เสียงดัง -ทำลายทัศนียภาพ ขีด/เขียน บนลง ต้นไม้ ถ้ำ ป้าย
22.พักผ่อน ปิกนิก	-พักผ่อน -สัมผัสธรรมชาติ	-น้ำตก -ชายฝั่งทะเล -เขื่อน/อ่างเก็บ น้ำ -พื้นที่สาธารณะ -สวนสาธารณะ	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก	-ไม่ค้ำแรม	-ขยะมูลฝอย -เสียงดัง
23.เล่นน้ำ/ว่ายน้ำ น้ำ/อาบน้ำ	-สนุกสนาน -พักผ่อน	-ลำน้ำ/เกาะ แก่ง/น้ำตก -ทะเล -อ่างเก็บน้ำ บึง	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ไม่ค้ำแรม	-ขยะมูลฝอย -มลภาวะทางน้ำ
24.นมัสการ กราบไหว้ตาม ความเชื่อ	-พักผ่อน -สัมผัสกับ องค์ประกอบ	-วัด -โบราณสถาน	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ไม่ค้ำแรม -มีมัคคุเทศก์ -เสริมกิจกรรมอื่น	-ขยะมูลฝอย -ความแออัดในชุมชน -เสียงจากรยาน พาหนะ

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรมการ ท่องเที่ยว	วัตถุประสงค์	พื้นที่	ขนาด	รูปแบบ/อุปกรณ์	ผลกระทบที่อาจมี
25.ถ่ายภาพ	-พักผ่อน -สัมผัส องค์ประกอบ	-แหล่งโบราณ สถาน/วัด/ หัตถกรรม/ ศิลปกรรม/ ชุมชน -บ้านหัตถกรรม -เทศกาลงาน ประเพณี	-เอกเทศ -กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ไม่ค้างแรม -มีมัคคุเทศก์ เสริมกิจกรรม อื่นๆ	-เหยียบย่ำต้นไม้ -ทำลายระบบนิเวศ -ขยะมูลฝอย
26.ชม/เล่น กีฬา	-ออกกำลังกาย -สนุกสนาน	-สนามกีฬา	-เอกเทศ	-ไม่ค้างแรม	-รบกวนพื้นที่แหล่ง
27.ประชุม สัมมนา	-แลกเปลี่ยน ความรู้ ประสบการณ์	-ในเมือง/ สถานบริการ -ในแหล่งบริการ พื้นที่อนุรักษ์	-กลุ่มใหญ่	-ค้างแรม	-เสียง
28.บันเทิง	-พักผ่อน/ผ่อนคลาย -สนุกสนาน	-ในเมือง/สถาน บริการ -จัดขึ้นในพื้นที่ ท่องเที่ยว	-กลุ่มเล็ก -กลุ่มใหญ่	-ไม่ค้างแรม	-อาจมีกิจกรรมที่ เสื่อมเสียศีลธรรม และยาเสพติด -เสียงรบกวน

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2542 : 22-25

ลักษณะของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักของตนเองไปยังสถานที่แห่งอื่น โดยมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่การไปทำงานหรือการศึกษา ซึ่งคำนิยามที่ใช้อยู่ในประเทศให้เรียกทั้งหมดนี้ว่า ผู้มาเยือน แต่เรียกเฉพาะผู้ที่มีการพักแรมอย่างน้อย 1 คืนว่า นักท่องเที่ยว ส่วนผู้ไม่พักค้างแรมเรียกว่า นักทัศนาจร อย่างไรก็ตามการกล่าวถึงนักท่องเที่ยว โดยทั่วไปยังคงหมายรวมถึงทั้ง 2 กลุ่ม หรือผู้มาเยือนอยู่เสมอ

ผู้มาเยือนแต่ละคนมีลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความมุ่งหมายในการท่องเที่ยวหลายแบบ กลุ่มนักท่องเที่ยวพิจารณาได้จากส่วนประกอบด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ที่มา
- ท่องถิ่น
  - ชาวไทย
  - ชาวต่างประเทศ

ขนาด	<ul style="list-style-type: none"> - เอกเทศ - กลุ่มเอกเทศขนาดเล็ก - กลุ่มทัวร์เล็ก - กลุ่มทัวร์ใหญ่
รูปแบบ	<ul style="list-style-type: none"> - มา – กลับ (นักท่องเที่ยว) - พักร่างแรม (นักท่องเที่ยว)
อาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียน/นักศึกษา - ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ - นักธุรกิจ/ประกอบกิจการส่วนตัว - รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้าง/เกษตรกร - ว่างงาน/แม่บ้านทั่วไป
กลุ่มตลาด	<ul style="list-style-type: none"> - จำแนกตามระดับรายได้ - จำแนกตามระดับการใช้บริการ (ค่าใช้จ่าย)
กลุ่มเฉพาะตามความสนใจ	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มดูนก - กลุ่มนิยมไพร - กลุ่มดำน้ำ - กลุ่มตกปลา - กลุ่มกีฬา
กลุ่มพฤติกรรมและกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะศึกษา - กีฬา - ชื้อสินค้า - ประกอบธุรกิจ/ประชุมสัมมนา - พักร่างแบบสงบ - เดินป่า ปีนเขา เที่ยวถ้ำ
วัตถุประสงค์	<ul style="list-style-type: none"> - ท่องเที่ยว - พักร่าง พักร่าง - ผจญภัย - ศึกษาหาความรู้ - เล่นกีฬา - บันเทิง - เพื่อกิจกรรมเฉพาะอย่าง

ในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน อาทิ การท่องเที่ยวทัศนศึกษา การท่องเที่ยวเชิงประชุมสัมมนาและฝึกอบรม การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยวป่าเขาและถ้ำ การท่องเที่ยวแม่น้ำลำคลอง การท่องเที่ยววัฒนธรรมและชุมชน การท่องเที่ยวเพื่อการแสวงบุญ การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ การท่องเที่ยวบันเทิง เริงรมย์ เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยวแต่ละแบบมักกำหนดขึ้นตามกิจกรรมและสถานที่ไปเยือน ซึ่งมักมีการคาบเกี่ยวหรือสับสนกัน

สมมติฐานโดยทั่วไปของตลาดการท่องเที่ยวมักพิจารณาเห็นความแตกต่างของรูปแบบการท่องเที่ยวตามลักษณะของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวบางกลุ่มบางประเภทอาจมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่รูปแบบการท่องเที่ยวบางรูปแบบอาจมีนักท่องเที่ยวเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของนักท่องเที่ยวและทัศนคติความชอบของแต่ละกลุ่มคน

อย่างไรก็ตาม ลักษณะของนักท่องเที่ยวตามที่กล่าวมา อาจไม่สามารถบ่งชี้ได้ทันทีว่ากลุ่มใดเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจัยชี้วัดที่ชัดเจนของความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกให้มีความตระหนักในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

ข้อมูลโดยย่อของจังหวัดกาญจนบุรี

เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่มีผู้คนนิยมเดินทางไปท่องเที่ยว เต็มไปด้วยเรื่องราวในอดีตที่น่าสนใจ เป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เป็นสถานที่ตั้งของสะพานข้ามแม่น้ำแควซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็น ป่าเขาลำเนาไพร ถ้ำหรือน้ำตก

กาญจนบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 129 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 19,473 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่ามีทั้งป่าโปร่งและป่าดงดิบ มีแม่น้ำสำคัญสองสายคือ แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อยซึ่งไหลมาบรรจบรวมกันเป็นแม่น้ำแม่กลองที่บริเวณอำเภอเมืองกาญจนบุรี กาญจนบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ่อพลอย อำเภอเลาขวัญ อำเภอพนมทวน อำเภอไทรโยค อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง อำเภอทองผาภูมิ อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอหนองปรือ และอำเภอห้วยกระเจา

การเดินทางไปเมืองกาญจน์

รถโดยสารปรับอากาศ ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ รถปรับอากาศชั้นหนึ่ง (วิ่งสายใหม่เส้นถนนบรมราชชนนี-นครชัยศรี) ออกทุก 20 นาที ตั้งแต่เวลา 05.00-22.30 น. รถปรับอากาศชั้นสอง ออกทุก 20 นาที มีบริการ 2 เส้นทาง คือ เส้นทางสายเก่า (ถนนเพชรเกษม-อ้อมใหญ่-นครชัยศรี) และเส้นทางสายใหม่ (ถนนบรมราชชนนี-นครชัยศรี) ตั้งแต่เวลา 05.10-21.00 น. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่กาญจนบุรีทัวร์ โทร. 0 2435 5012

รถไฟออกจากสถานีรถไฟบางกอกน้อย วันละ 2 เที่ยว เวลา 07.40 น. และ 13.50 น. แวะจอดที่สถานีกาญจนบุรี สะพานข้ามแม่น้ำแคว ท่ากีเลน สถานีน้ำตก ใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมงครึ่ง สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่สถานีรถไฟบางกอกน้อย โทร. 0 2411 3102 วันเสาร์ - อาทิตย์ และวันหยุดราชการ มีรถไฟเที่ยวพิเศษ นำเที่ยวไปกลับภายในวันเดียว รายละเอียดสอบถามเพิ่มเติมได้ที่การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร. 0 2223 7010, 0 2223 7020 และ 1690

การเดินทางภายในจังหวัด สถานีขนส่งกาญจนบุรี ถ.แสงชูโต มีบริการรถโดยสารภายในจังหวัดที่ค่อนข้างสะดวก มีรถโดยสารไปยังอำเภอต่างๆ เช่น อำเภอบ่อพลอย อำเภอหนองปรือ อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี หรือเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น น้ำตกเอราวัณ น้ำตกเขาพัง น้ำตกไทรโยคใหญ่ รายละเอียดสอบถามสถานีขนส่งกาญจนบุรี โทร. 034 511 182

การเดินทางไปจังหวัดใกล้เคียง จากสถานีขนส่งกาญจนบุรี มีบริการรถโดยสารไปยังจังหวัดราชบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม รถยนต์ไปตามถนนเพชรเกษมหรือไปตามถนนบรมราชชนนี ผ่านนครชัยศรี นครปฐม บ้านโป่ง ท่ามะกา ท่าม่วง ถึงจังหวัดกาญจนบุรี รวมระยะทาง 129 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่ง หรือใช้ทางพิเศษเฉลิมมหานคร สอบถามเพิ่มเติม โทร. 1543 ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดกาญจนบุรี. 2549)

กิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ

การล่องแพหมายถึงการนำไม้ หรือ ท่อนเหล็กลำมาประกอบให้ลอยอยู่บนน้ำแม่น้ำโดยการ ใช้เรือหรือเครื่องยนต์ลากไปตามสถานที่ที่เราต้องการและสามารถนำสิ่งของหรือสิ่งมีชีวิตล่องไปตามลำน้ำซึ่งปัจจุบันมีสิ่งอำนวยความสะดวกบนแพมากมาย เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า ที่พัก อาหาร สมาชิกสมาคมชาวเรือชาวแพ (เล็ก แพกาญจน์. 2549)

การล่องแพในเขตอำเภอเมืองนี้ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะมาเป็นกลุ่มใหญ่ จะโดยสารมาโดยรถบัสเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะมาลงแพบริเวณริมหน้าผาเมืองบริเวณ ท่าลงแพเขื่อนขุนแผน เทศบาลเมืองกาญจนบุรี 2544 เป็นส่วนใหญ่ซึ่งโดยส่วนมากแล้วหน้าทางเข้าของแพต่างๆ ค่อนข้างจะคับแคบไม่ว่าจะเป็นแพ duck แพสัญญาณรัก แพน้องโก้ แพอาหารบ้านเหนือ แพธาราบุรี แพอาหารลุงแหมะ แม่น้ำแพอาหาร แพกาญจน์ แพระเบียงฟ้า แพศุภชัยแพพักกลางน้ำ แพอาหารไทยเสรี แพนิตยา ซึ่งทั้งหมดนี้ส่วนใหญ่จะให้บริการทั้งแพเชคแพล่องแพร้องคาราโอเกะรวมทั้งเรื่องอาหารด้วย เมื่อมาถึงทางลงท่าแล้วเราก็จะลงในแพซึ่งทางเจ้าของได้จัดเตรียมสถานที่ไว้โดยส่วนใหญ่ลงไปบนแพก็จะคล้ายๆกับร้านอาหารห้องประชุม แต่จะต่างตรงที่บรรยากาศที่ล่องไปตามลำน้ำ มีคาราโอเกะ มีการเปิดเพลงให้นักท่องเที่ยวได้เต้นรำ มีการจัดกิจกรรมกิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษาตามแม่น้ำ เกมกีฬาทางน้ำ การแสดงละครในแพ การร้องเพลง จากการสอบถามเจ้าของกิจการแพบริเวณริมหน้าผาเมืองนั้นส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะค้างคืนในแพ ซึ่งตอนเวลาหัวค่ำนิยมเปิดแสงสี

เสียงแล้วล่องไปตามแม่น้ำให้ได้เต็มรั้วกัน และล่องแพชมธรรมชาติ ทักตักศึกษาตามแม่น้ำแม่กลอง
ดูสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสุสานเขาช่องไก่ หรืออาจจะล่องไปเล่นเกมกีฬาทกปลา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

อเดย์ และแอนเดอร์เซน (สมจิต กาทวงศ์. 2541: 48-49; อ้างอิงจาก Aday; & Andersen. 1958) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่เข้ารับรักษาในโรงพยาบาลในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 524 คน ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการแพทย์และบริการบำบัด พบว่า การให้บริการด้วยบุคลากรแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่ส่วนให้ร้อยละ 75 อยู่ในระดับดี แต่การบริการด้านบำบัดอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเฉพาะการให้บริการสวนสาธารณะและกิจกรรมนันทนาการบำบัดในสวนสาธารณะมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง

ยุงและฟลาวเวอร์ (ชูลีพร ไกรเวียง. 2531: 81-83; อ้างอิงจาก Young; & Flowers. 1978: A) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวใน Cook Country Forest Preserve District (CC FPD) สหรัฐอเมริกา โดยสอบถามนักท่องเที่ยวจำนวน 630 คน ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของพึงพอใจ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและป้องกันผลกระทบอันเกิดจากการท่องเที่ยว ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละพบว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อพื้นที่และลักษณะของป่าไม้ตามธรรมชาติเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 80 สภาพโดยธรรมชาติเป็นอันดับสอง คิดเป็นร้อยละ 65 สำหรับด้านอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกสถานที่พัก และการบริการ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50,55 และ 53 ตามลำดับ

อีไล (Ealine.1984: 30-40) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อนันทนาการ และสวนสาธารณะของเอกชนในนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสำรวจประชาชนที่มาท่องเที่ยว จำนวน 980 คน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อทราบความพึงพอใจในการบริการ การนันทนาการและสภาพสวนสาธารณะ พบว่าประชาชนที่เป็นผู้หญิงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 68.82 ความพึงพอใจในด้านการจัดโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมากทั้งเพศหญิงและเพศชาย ใกล้เคียงกันคิดเป็นร้อยละ 50 สำหรับอาชีพส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งทางด้านสภาพพื้นที่และการนันทนาการ รองลงมาข้าราชการ นักเรียน นักศึกษาสำหรับความคิดเห็นทั่วไป มีความเห็นว่าควรปรับปรุงพัฒนาในด้านผู้ให้บริการการรักษาความปลอดภัย และเครื่องอำนวยความสะดวกให้ทันสมัยมากกว่าที่เป็นอยู่

เฮนดี และคณะ (Hendee & Others. 1984: 60-64) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จำนวน 140 คน ที่ไปท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าแถบตะวันตกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา 3 แห่ง โดยการสอบถามและสัมภาษณ์ พบว่านักท่องเที่ยวร้อยละ 40 เห็นด้วยกับการจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าไปท่องเที่ยวป่า เพื่อจะได้มีเงินใช้ในการพัฒนา บำรุงรักษาแต่เรื่องการจัดจำนวน

นักท่องเที่ยว และการส่งเสริมให้เอกชนมาลงทุนเพื่อพัฒนา มีความเห็นด้วยน้อยประมาณร้อยละ 10 เท่านั้น และเห็นด้วยกับการลดผลกระทบในพื้นที่ โดยวิธีการกระจายกลุ่มนักท่องเที่ยวมากกว่า

แม็คโดเวล (McDowell. 1996: 435) ได้ศึกษาเรื่องความปรารถนาและการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในเวลาว่างเปรียบเทียบกับเด็กวัยรุ่นปกติกับเด็กวัยรุ่นที่มีความผิดปกติทางสมองประเภทเรียนช้า ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่มมีความปรารถนาสูงที่ใช้เวลาว่างได้แก่ การฟังดนตรี การดูภาพยนตร์ ดูโทรทัศน์ จับกลุ่มสนทนา วាយน้ำ พุดโทรศัพท์ ชมกีฬา ส่วนกิจกรรมที่เด็กทั้ง 2 กลุ่มเข้าร่วมในเกณฑ์ต่ำ ได้แก่ การจับจ่ายสิ่งของ การกินอาหารนอกบ้านและการอ่านหนังสือ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามที่ตนปรารถนาได้ก็คือความจำกัดทางด้านเวลาและโอกาส เด็กวัยรุ่นที่มีความผิดปกติทางสมองมีความปรารถนาที่จะร่วมกิจกรรมนันทนาการอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าวัยรุ่นปกติ

วัตสัน (Watsom. 1997: 3251) ศึกษาเรื่องผลกระทบของทัศนคติและแรงจูงใจของการใช้เวลาว่างที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การออกกำลังกายของนักศึกษาในวิทยาลัย ผลวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้ใช้เวลาว่างวันละ 2-3 ชั่วโมง ในการดูโทรทัศน์ หรือทำกิจกรรมที่ไม่มี การเคลื่อนไหว ซึ่งเขาสรุปได้ว่า นักศึกษามีเวลาว่าง แต่ไม่ได้ใช้เวลาว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การออกกำลังกายขาดทัศนคติที่ดี ขาดแรงจูงใจ ตลอดจนไม่เห็นความสำคัญขอ กิจกรรมนันทนาการการออกกำลังกาย เพื่อนันทนาการ

เซบาลอส ลาสคูเรน (Celballos Lascurain. 1998: 111-112) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณอ่าวรอกซ์ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 240 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่ามี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีผลคือ ความรู้เชิงอนุรักษ์ การได้และการให้คุณค่าต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปาร์คเกอร์ (Parker. 1999: 1118-1119-A) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวของเยาวชนในเมืองยองเกอร์ (Younger) มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในสถานที่ท่องเที่ยว โดยทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชน อายุระหว่าง 12-20 ปี จำนวน 480 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12-20 ปี และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยพิจารณาที่เกณฑ์ความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ผลการสำรวจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในสถานที่ท่องเที่ยวถูกต้องมากที่สุด จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในประเทศ

ชลิตร รัตนะ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อเปรียบเทียบอันดับความต้องการโดยแยกตามเพศ อายุ สถานภาพบุคคลและรายได้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ข้าราชการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ใช้วิธีแบบ คิว-ชอร์ต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยและทดสอบด้วย F-test ปรากฏผลดังนี้

1. บุคลากรชาย บุคลากรที่มีอายุ 30 ปีลงมา บุคลากรที่มีสถานภาพโสด บุคลากรที่มีรายได้ต่ำกว่า 7,300 บาทและบุคลากรที่มีรายได้ตั้งแต่ 13,680 บาทขึ้นไป มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการประเภทเกม กีฬา และกรีฑาสูงสุด กิจกรรมที่ต้องการน้อยที่สุดคือ กิจกรรมประเภทวรรณกรรม (อ่าน พุด เขียน) ส่วนบุคลากรหญิง บุคลากรที่มีอายุตั้งแต่ 31-40 ปี บุคลากรที่มีสถานภาพสมรสและบุคลากรที่มีรายได้ระหว่าง 7,300-13,040 บาท มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการประเภทท่องเที่ยวทัศนศึกษาสูงสุด กิจกรรมที่ต้องการน้อยที่สุดคือ ประเภทวรรณกรรม (อ่าน พุด เขียน)

2. บุคลากรที่มีเพศ อายุ สถานภาพบุคคล และรายได้แตกต่างกันมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. บุคลากรมีความเห็นว่า การที่สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือ ไม่สนใจไม่ให้ความสำคัญ การขาดผู้นำนันทนาการ ผู้บริหารไม่สนับสนุนด้านงบประมาณ การขาดการประชาสัมพันธ์ การไม่สำรวจความต้องการนันทนาการของบุคลากร โดยเสนอแนะให้แก่ไขปัญหาเหล่านั้นโดยใช้กลุ่มร่วมรับผิดชอบในลักษณะองค์กร ชมรม สมาคม ผู้บริหารควรสนับสนุนและให้ความสำคัญควรมีการสำรวจความต้องการนันทนาการของบุคลากร กิจกรรมควรมีหลายประเภท เพื่อที่จะเลือกได้ตามความชอบและเหมาะสมกับวัยและสามารถเข้าร่วมได้ทั้งครอบครัว

พิสมัย พลายงาม (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานครเพื่อศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร 6ด้าน คือ กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพอนามัยและสมรรถภาพ กิจกรรมทางสังคมและส่งเสริมพัฒนาอารมณ์สุข กิจกรรมศิลปะหัตถกรรมและงานอดิเรก กิจกรรมการอ่าน พุดเขียน กิจกรรมงานอาสาสมัคร และกิจกรรมศึกษาประเพณีวัฒนธรรมและอารยธรรม และเปรียบเทียบความต้องการโดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สภาพการอยู่อาศัย อาชีพครั้งสุดท้าย (ก่อนอายุ 60 ปี) แหล่งรายได้ และขนาดของชมรมที่เป็นสมาชิก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้สูงอายุจำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและเอฟ และการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธี นิวแมนคูลส์ ปรากฏผลดังนี้

1. ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพอนามัยและสมรรถภาพ ด้านกิจกรรมทางสังคมและส่งเสริมพัฒนาอารมณ์สุข ด้านกิจกรรมศิลปหัตถกรรมและงานอดิเรก ด้านกิจกรรมงานอาสาสมัคร และด้านกิจกรรมศึกษาประเพณีวัฒนธรรมและอารยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านส่งเสริมกิจกรรม อ่าน พุด เขียน อยู่ในระดับน้อย

2. ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรสต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการทั้ง 6 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านส่งเสริมการอ่าน พุด เขียนและด้านกิจกรรมงานอาสาสมัคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้สูงอายุที่มีสภาพการอยู่อาศัยต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านกิจกรรมศึกษาประเพณีวัฒนธรรมและอารยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5. ผู้สูงอายุที่มีอาชีพครั้งสุดท้าย(ก่อนอายุ 60 ปี)ต่างกันมีความต้องการกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านพุด เขียน และกิจกรรมงานอาสาสมัครแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผู้สูงอายุที่มีแหล่งรายได้ต่างกันมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านกิจกรรมทางสังคมและส่งเสริมการอ่าน พุด เขียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ผู้สูงอายุที่มีขนาดของชมรมที่เป็นสมาชิกต่างกันมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านกิจกรรมทางสังคมและส่งเสริมพัฒนาอารมณ์สุข กิจกรรมศิลปหัตถกรรมและงานอดิเรก กิจกรรมการศึกษาประเพณีวัฒนธรรมและอารยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สลักฤทัย เตียวตระกูล (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว: ศึกษากรณีนักท่องเที่ยวเมืองพัทยา พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาหาดเมืองพัทยาทั้งเพศหญิงและเพศชายมีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยมีอายุเฉลี่ย 28.5 ปี มีสถานภาพเป็นโสด มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพประกอบธุรกิจการค้า มีรายได้สูงกว่า 8,500 บาทขึ้นไป ส่วนมากมาจากจังหวัดอื่น ๆ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณหาดเมืองพัทยา ส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ ได้แก่ ความสะอาดของหาดทราย ความสะอาดของห้องน้ำและอาบน้ำจืด ปริมาณถังขยะ จำนวนแผ่นป้ายสื่อความหมาย และการปลูกสร้างอาคารเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากมีความพึงพอใจในเรื่องความกว้างของหาดและความเหมาะสมของแสงแดด สิ่งที่ไม่พึงพอใจเรื่องความขวละเอียดยของทราย ความสะอาดของชายหาด ความสะอาดของน้ำทะเลและความตื้นลึกของน้ำทะเล ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยมีความพึงพอใจในเรื่องดังกล่าวมากซึ่งตรงกันกับผู้ที่อายุมาก ดังนั้น นักท่องเที่ยวที่มีอายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ ที่อยู่อาศัยและประสบการณ์การท่องเที่ยวชายทะเลต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริเวณหาดเมืองพัทยาแตกต่างกัน

บรรจบพร สุนทรรัตนกุล (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดกาญจนบุรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยศึกษากับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2543 จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 20-35 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้าง รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว 4 ด้าน คือบรรยากาศด้านกายภาพบรรยากาศด้านจิตใจ บรรยากาศประกอบอื่นๆ และด้านส่วนผสมทางการตลาดดังนี้

ด้านบรรยากาศด้านกายภาพ ประเภทที่พักแรมที่นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการมากที่สุดคือ แพพัก งานประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดกาญจนบุรีที่นักท่องเที่ยวสนใจ คืองานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว ยานพาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรีมากที่สุด คือ รถยนต์ส่วนตัว แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุด คือ น้ำตกเอราวัณ และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุด คือ สะพานข้ามแม่น้ำแคว

ด้านบรรยากาศด้านจิตใจ พบว่า มูลเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีมากที่สุดคือความตั้งใจเดินทางมาท่องเที่ยว ส่วนในด้านปัจจัยเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับมากคือความสะดวกสบายในการเดินทาง

ด้านบรรยากาศประกอบอื่นๆ พบว่า แหล่งข้อมูลของจังหวัดกาญจนบุรีที่นักท่องเที่ยวได้รับคือประสบการณ์จากที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว สินค้าที่ระลึก / ของฝากที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกซื้อคือประเภทอาหาร และนักท่องเที่ยวคิดว่าราคาสินค้าของที่ระลึก / ของฝากมีความเหมาะสม ส่วนในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับมากคือเล่นน้ำตก

ด้านส่วนผสมทางการตลาด พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นระดับมากด้านผลิตภัณฑ์คือชื่อเสียงและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว

อุษณีย์ ศรีภูมิ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตฐานทัพเรือสัตหีบ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตฐานทัพเรือสัตหีบในระดับดีมาก ในเรื่องของความสะดวกในการเดินทาง ความสะดวกในการผ่านเข้าออก ความสวยงามของสภาพแวดล้อม การรักษาความสะอาดและการรักษาความปลอดภัยในระดับค่อนข้างดีในเรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การประชาสัมพันธ์ และการจัดเจ้าหน้าที่ที่ระลึกความคิดเห็นในเชิงบวก ดังนี้ การเยี่ยมชมศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล กิจกรรมค่ายพักแรม อาคารพิพิธภัณฑ์ทหารนาวิกโยธิน การเยี่ยมชมเรือรบหลวง ศูนย์อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางทะเล การทัศนศึกษาบริเวณอ่าวสัตหีบและกิจการสโมสรเรือใบ สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน

พบว่า ปัจจัยด้านอายุ และระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีความเห็นต่อการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ได้แก่ เพศ สถานภาพ อาชีพ รายได้ที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไพรัช หิมเวช (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการทุนกีฬาของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการทุนกีฬา ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 7 สถาบัน จำนวน 632 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการทุนกีฬา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า

1. นักศึกษาชายที่เข้าร่วมโครงการทุนกีฬาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่เป็นนักกีฬาประเภท เทนนิส มวยสากลสมัครเล่น กรีฑา ตะกร้อ ฟุตบอล รักบี้ นักกีฬาฟุตบอลมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการทุนกีฬาในระดับมากกว่าปานกลางหรือนำพอใจในทุกด้าน นักกีฬาประเภทวอลเลย์บอล แบดมินตัน มีความพึงพอใจในด้านความท้าทายสติปัญญา ด้านการเป็นทรัพยากรบุคคลและในด้านรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านรายได้รางวัล ใจกาย ด้านความสะดวกสบายในการทำงาน อยู่ในระดับมากกว่าปานกลางหรือนำพอใจ นักกีฬาประเภทยูโด มีความพึงพอใจในด้านความท้าทายสติปัญญา ด้านการเป็นทรัพยากรบุคคล ด้านความสะดวกสบายในการทำงาน และในด้านรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านรายได้รางวัลใจกายอยู่ในระดับมากกว่าปานกลางหรือนำปานกลางหรือนำพอใจ และนักกีฬาประเภทบาสเกตบอล มีความพึงพอใจในด้านความท้าทายสติปัญญา ด้านการได้รางวัลใจกาย ด้านความสะดวกสบายในการทำงาน และในด้านรวมอยู่ในระดับมากกว่าปานกลางหรือ นำพอใจ ส่วนด้านการเป็นทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

2. นักศึกษาหญิงที่เข้าร่วมโครงการทุนกีฬาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เป็นนักกีฬาประเภทวอลเลย์บอล บาสเกตบอล ยูโด กรีฑา เทเบิลเทนนิส เปตอง แบดมินตัน แบดมินตัน มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการทุนกีฬาในระดับมากกว่าปานกลางหรือนำพอใจทุกด้าน

ศศิธร สามารถ (2545: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไทยในจังหวัดกระบี่ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นพนักงานเอกชน มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว พักค้างแรมในโรงแรม ใช้เวลาว่างวันหยุดตามเทศกาลในการเดินทาง ชอบกิจกรรมดำน้ำ/ชมปะการัง จำนวนเงินที่ใช้ในระหว่างท่องเที่ยว 4,001-5,000 บาท สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว พักอยู่ในกระบี่ประมาณ 3-5 วัน มีความตั้งใจว่าในอนาคตจะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่อีกอย่างแน่นอน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจกับความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้

แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกัน และพฤติกรรมที่ต่างกันจะมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

ไพบุลย์ คุ่มคำ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการที่มัคคุเทศก์จัดให้ในจังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 400 คน ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุต่ำกว่า 30 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี รายได้ 20,000 บาท และประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/เอกชน ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการที่มัคคุเทศก์จัดให้ในจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับกลาง ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับน้อย นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการของมัคคุเทศก์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิริจิตรา ฤกษ์บาย (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตามตัวแปรเพศ อายุและอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 384 คน พบว่า

1. นักท่องเที่ยวที่มีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน
3. นักท่องเที่ยวที่มีอายุและอาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จากความหมายของนันทนาการตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จึงสรุปได้ว่า นันทนาการเป็นได้ทั้งกิจกรรมและวิชาการที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีกระบวนการจัดกระทำให้บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ ได้พัฒนาอารมณ์สุข สนุกสนาน คลายเครียด เสริมสร้างคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพใจและกายได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ทั้งนี้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการประเภทและชนิดต่างๆ เป็นสื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ พัฒนาจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและร่างกายโดยใช้ความสมัครใจเป็นหลัก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

เป็นนักท่องเที่ยวที่มารับบริการกิจกรรมล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากสมาคมแพกาญจนบุรี ในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 100,000 คน (สรุปข้อมูลราชการอำเภอเมือง. 2548)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เป็นนักท่องเที่ยวที่มารับบริการกิจกรรมล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยการเทียบขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน โดยการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการตรวจคำตอบ(check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ประเภทนันทนาการประเภทล่องแพ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับคือ

มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

การแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์การประเมินดังต่อไปนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538: 9)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
3.67 – 5.00	มาก
2.34 – 3.66	ปานกลาง
1.00 – 2.33	น้อย

ตอนที่ 3 คำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็นที่ต้องการให้ทางเจ้าของกิจการแพ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทตรวจสอบและแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เกี่ยวกับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง สมาคมชาวเรือชาวแพ
2. นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนครบตามจำนวน 384 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างตอบก่อนนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วรวบรวมมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อเตรียมนำมาวิเคราะห์ข้อมูล
2. นำข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. นำข้อมูลในตอนที่ 2 มาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และทำการเปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และค่าเอฟ (F-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's method) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4. นำข้อมูลตอนที่ 3 มาสรุปแต่ละด้านแล้วนำเสนอในรูปความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอน และกำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ในการแจกแจงความถี่แบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ในการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of Squares)
p	แทน	ความน่าจะเป็นหรือโอกาส (Probability)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลที่ได้รับรวมได้โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติและนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลในตอนต้นที่ 2 ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และทำการเปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างโดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และค่าเอฟ (F-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำการจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's method) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
3. ข้อมูลตอนต้นที่ 3 นำมาสรุปแต่ละด้านแล้วนำเสนอในรูปความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ

	ตัวแปร	จำนวน (n)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	186	48.50
	หญิง	198	51.50
	รวม	384	100.00
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	55	14.40
	21-35 ปี	170	44.50
	36-45 ปี	98	25.60
	46 ปีขึ้นไป	61	15.50
	รวม	384	100.00
ระดับการศึกษา	ม.ต้นหรือต่ำกว่า	100	25.90
	ม.ปลาย/ปวช.	88	22.90
	อนุปริญญา/ปวส.-ป.ตรี	170	44.80
	สูงกว่า ป.ตรี	26	6.40
	รวม	384	100.00
อาชีพ	นักเรียนนักศึกษา	83	21.60
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	72	18.70
	พนักงานเอกชน	137	35.70
	ธุรกิจส่วนตัว	92	24.00
	รวม	384	100.00

จากตาราง 2 ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการการล่องแพ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 384 ตัวอย่าง จำแนกได้ดังนี้

1. เพศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นชาย จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 และหญิง จำนวน 198 คน ร้อยละ 51.50

2. อายุ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.40 อายุ 21-35 ปี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 อายุ 36-45 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 และอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50

3. ระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกระดับการศึกษาได้เป็น มัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.90 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 อนุปริญญา/ปวส.-ปริญญาตรี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 44.80 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40

4. อาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกอาชีพได้เป็น นักเรียนนักศึกษา จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.70 พนักงานเอกชน จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 35.70 และธุรกิจส่วนตัว จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00

ตอนที่ 2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการส่งแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และทำการเปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's method)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการส่งแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมจำแนกเป็นรายด้าน (n = 384)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการจัดกิจกรรม	2.47	0.75	ปานกลาง
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	2.71	0.55	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร	2.76	0.68	ปานกลาง
รวม	2.66	0.58	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการส่งแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมจำแนกตามเพศ (n = 384)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	เพศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ	ชาย	2.43	0.73	ปานกลาง
	หญิง	2.51	0.77	ปานกลาง
	รวม	2.47	0.75	ปานกลาง
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	ชาย	2.68	0.56	ปานกลาง
	หญิง	2.74	0.55	ปานกลาง
	รวม	2.71	0.55	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร	ชาย	2.73	0.69	ปานกลาง
	หญิง	2.81	0.66	ปานกลาง
	รวม	2.78	0.68	ปานกลาง
รวม	ชาย	2.62	0.59	ปานกลาง
	หญิง	2.70	0.58	ปานกลาง
	รวม	2.66	0.58	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งเพศชายและหญิง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตาราง 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามเพศ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ชาย (n = 186)		หญิง (n = 198)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ	2.43	0.76	2.51	0.77	-1.160	0.247
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก						
ความสะอาด	2.68	0.56	2.74	0.55	-.970	0.333
3. ด้านบุคลากร	2.73	0.69	2.81	0.66	-.950	0.343
รวม	2.62	0.59	2.70	0.58	-1.194	0.234

จากตาราง 5 แสดงว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมจำแนกตามอายุ (n = 384)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	อายุ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ	ต่ำกว่า 20 ปี	2.22	0.61	น้อย
	21-35 ปี	2.52	0.65	ปานกลาง
	36-45 ปี	2.46	0.79	ปานกลาง
	46 ปีขึ้นไป	2.56	1.01	ปานกลาง
	รวม	2.47	0.75	ปานกลาง
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	ต่ำกว่า 20 ปี	2.70	0.51	ปานกลาง
	21-35 ปี	2.67	0.58	ปานกลาง
	36-45 ปี	2.78	0.49	ปานกลาง
	46 ปีขึ้นไป	2.70	0.63	ปานกลาง
	รวม	2.71	0.55	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร	ต่ำกว่า 20 ปี	2.70	0.61	ปานกลาง
	21-35 ปี	2.76	0.68	ปานกลาง
	36-45 ปี	2.81	0.66	ปานกลาง
	46 ปีขึ้นไป	2.83	0.75	ปานกลาง
	รวม	2.78	0.68	ปานกลาง
รวม	ต่ำกว่า 20 ปี	2.52	0.49	ปานกลาง
	21-35 ปี	2.67	0.57	ปานกลาง
	36-45 ปี	2.69	0.55	ปานกลาง
	46 ปีขึ้นไป	2.69	0.74	ปานกลาง
	รวม	2.66	0.58	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.22$, S.D.=0.61)

ตาราง 7 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ
 ล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านจำแนกตามอายุ

ความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการจัดกิจกรรม นันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.631	0.210	0.458	0.712
	ภายในกลุ่ม	380	167.659	0.459		
	รวม	383	168.290			
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และ สิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	3	0.625	0.208	0.676	0.568
	ภายในกลุ่ม	380	103.935	0.308		
	รวม	383	104.563			
3. ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	3	4.159	1.386	2.484	0.061
	ภายในกลุ่ม	380	197.592	0.558		
	รวม	383	201.751			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.032	0.344	1.014	0.387
	ภายในกลุ่ม	380	111.311	0.339		
	รวม	383	112.343			

จากตาราง 7 แสดงว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขต
 อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
 นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันทุกด้าน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ
 ล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมจำแนกตามระดับการศึกษา (n = 384)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
1. ด้านการจัดกิจกรรม นันทนาการ	ม.ต้นหรือต่ำกว่า	2.28	0.56	น้อย
	ม.ปลาย/ปวช.	2.29	0.52	น้อย
	อนุปริญญา/ปวส.-ป.ตรี	2.66	0.84	ปานกลาง
	สูงกว่า ป.ตรี	2.40	1.10	ปานกลาง
	รวม	2.47	0.75	ปานกลาง
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และ สิ่งอำนวยความสะดวก	ม.ต้นหรือต่ำกว่า	2.68	0.55	ปานกลาง
	ม.ปลาย/ปวช.	2.57	0.53	ปานกลาง
	อนุปริญญา/ปวส.-ป.ตรี	2.82	0.53	ปานกลาง
	สูงกว่า ป.ตรี	2.52	0.68	ปานกลาง
	รวม	2.71	0.56	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร	ม.ต้นหรือต่ำกว่า	2.68	0.56	ปานกลาง
	ม.ปลาย/ปวช.	2.65	0.63	ปานกลาง
	อนุปริญญา/ปวส.-ป.ตรี	2.91	0.74	ปานกลาง
	สูงกว่า ป.ตรี	2.65	0.62	ปานกลาง
	รวม	2.78	0.68	ปานกลาง
รวม	ม.ต้นหรือต่ำกว่า	2.53	0.48	ปานกลาง
	ม.ปลาย/ปวช.	2.51	0.49	ปานกลาง
	อนุปริญญา/ปวส.-ป.ตรี	2.82	0.62	ปานกลาง
	สูงกว่า ป.ตรี	2.48	0.71	ปานกลาง
	รวม	2.66	0.58	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการ
 ล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$,
 S.D.=0.58) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
 ทุกด้าน ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับม.ต้นหรือต่ำกว่า
 และระดับม.ปลาย/ปวช. มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.29$, S.D.=0.56 และ $\bar{X}=2.29$,
 S.D.=0.52 ตามลำดับ)

ตาราง 9 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการ
 ล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านจำแนกตามระดับการศึกษา

ความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการจัดกิจกรรม นันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	11.732	3.911	7.286	0.000*
	ภายในกลุ่ม	380	190.018	0.537		
	รวม	383	201.751			
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และ สิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	3	4.211	1.404	4.714	0.003*
	ภายในกลุ่ม	380	100.351	0.298		
	รวม	383	104.563			
3. ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	3	5.589	1.863	4.179	0.006*
	ภายในกลุ่ม	380	162.701	0.446		
	รวม	383	168.290			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	7.412	2.471	7.723	0.000*
	ภายในกลุ่ม	380	104.930	0.320		
	รวม	383	112.343			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า นักท่องเที่ยงที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการ
 ล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยงมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ตามข้อที่ 3 จึงทำการทดสอบความ
 แตกต่างเป็นรายคู่

ตาราง 10 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการล่องแพ ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ จำแนกตามระดับการศึกษา

ความพึงพอใจ	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ม.ต้นหรือ	ม.ปลาย/	อนุปริญญา/	สูงกว่า
			ต่ำกว่า	ปวช.	ปวส.-ป.ตรี	ป.ตรี
			2.28	2.29	2.66	2.40
ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ	ม.ต้นหรือต่ำกว่า	2.28	-	0.01	0.38*	0.28
	ม.ปลาย/ปวช.	2.29		-	0.37*	0.11
	อนุปริญญา/ปวส.-ป.ตรี	2.66			-	0.26
	สูงกว่า ป.ตรี	2.40				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการล่องแพ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ พบว่านักท่องเที่ยงที่มีการศึกษาระดับ ม.ต้นหรือต่ำกว่า และระดับ ม.ปลาย/ปวช. มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยงที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. – ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 11 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการล่องแพ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกตามระดับการศึกษา

ความพึงพอใจ	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ม.ต้นหรือ	ม.ปลาย/	อนุปริญญา/	สูงกว่า
			ต่ำกว่า	ปวช.	ปวส.-ป.ตรี	ป.ตรี
			2.68	2.57	2.82	2.52
ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	ม.ต้นหรือต่ำกว่า	2.68	-	0.11	0.14	0.16
	ม.ปลาย/ปวช.	2.57		-	0.25*	0.05
	อนุปริญญา/ปวส.-ป.ตรี	2.82			-	0.30
	สูงกว่า ป.ตรี	2.52				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการล่องแพ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า นักท่องเที่ยงที่มีการศึกษาระดับ ม.ปลาย/ปวช. มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยงที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.– ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 12 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการล่องแพ ด้านบุคลลากร จำแนกตามระดับการศึกษา

ความพึงพอใจ	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ม.ต้นหรือ	ม.ปลาย/	อนุปริญญา/	สูงกว่า
			ต่ำกว่า	ปวช.	ปวส.-ป.ตรี	ป.ตรี
			2.68	2.65	2.91	2.65
ด้านบุคลลากร	ม.ต้นหรือต่ำกว่า	2.68	-	0.57	0.23	0.03
	ม.ปลาย/ปวช.	2.65		-	0.26*	0.00
	อนุปริญญา/ปวส.-ป.ตรี	2.91			-	0.26
	สูงกว่า ป.ตรี	2.65				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการล่องแพ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านบุคลลากร พบว่า นักท่องเที่ยงที่มีการศึกษาระดับ ม.ปลาย/ปวช. มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยงที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.-ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 13 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการล่องแพ โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความพึงพอใจ	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ม.ต้นหรือ	ม.ปลาย/	อนุปริญญา/	สูงกว่า
			ต่ำกว่า	ปวช.	ปวส.-ป.ตรี	ป.ตรี
			2.53	2.51	2.82	2.48
โดยรวมทุกด้าน	ม.ต้นหรือต่ำกว่า	2.53	-	0.02	0.29*	0.05
	ม.ปลาย/ปวช.	2.51		-	0.31*	0.03
	อนุปริญญา/ปวส.-ป.ตรี	2.82			-	0.34
	สูงกว่า ป.ตรี	2.48				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่อการล่องแพ โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยงที่มีการศึกษาระดับ ม.ต้นหรือต่ำกว่า และระดับ ม.ปลาย/ปวช. มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยงที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.-ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ
การล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมจำแนกตามอาชีพ (n = 384)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	อาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
1. ด้านการจัดกิจกรรม นันทนาการ	นักเรียนนักศึกษา	2.28	0.60	น้อย
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.56	0.87	ปานกลาง
	พนักงานเอกชน	2.58	0.66	ปานกลาง
	ธุรกิจส่วนตัว	2.39	0.88	ปานกลาง
	รวม	2.47	0.75	ปานกลาง
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และ สิ่งอำนวยความสะดวก	นักเรียนนักศึกษา	2.68	0.56	ปานกลาง
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.76	0.60	ปานกลาง
	พนักงานเอกชน	2.74	0.49	ปานกลาง
	ธุรกิจส่วนตัว	2.64	0.61	ปานกลาง
	รวม	2.71	0.55	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร	นักเรียนนักศึกษา	2.62	0.62	ปานกลาง
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.90	0.68	ปานกลาง
	พนักงานเอกชน	2.88	0.67	ปานกลาง
	ธุรกิจส่วนตัว	2.65	0.70	ปานกลาง
	รวม	2.78	0.68	ปานกลาง
รวม	นักเรียนนักศึกษา	2.53	0.52	ปานกลาง
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.73	0.62	ปานกลาง
	พนักงานเอกชน	2.75	0.52	ปานกลาง
	ธุรกิจส่วนตัว	2.57	0.67	ปานกลาง
	รวม	2.66	0.58	ปานกลาง

จากตาราง 14 แสดงว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพใน
เขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58)
และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน
ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนักเรียนนักศึกษา มีความพึงพอใจ
อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.28$, S.D.=0.60)

ตาราง 15 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามอาชีพ

ความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการจัดกิจกรรม นันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.347	1.782	3.212	0.023*
	ภายในกลุ่ม	380	196.404	0.555		
	รวม	383	204.751			
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และ สิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	3	0.676	0.225	0.731	0.534
	ภายในกลุ่ม	380	103.887	0.308		
	รวม	383	104.563			
3. ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	3	5.760	1.920	4.312	0.005*
	ภายในกลุ่ม	380	162.530	0.445		
	รวม	383	168.290			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	3.074	1.025	3.076	0.028*
	ภายในกลุ่ม	380	109.268	0.333		
	รวม	383	112.343			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ และด้านบุคลากร นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ตามข้อที่ 4 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตาราง 16 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพ ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ จำแนกตามอาชีพ

ความพึงพอใจ	อาชีพ	$\bar{X}$	นักเรียน	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน เอกชน	ธุรกิจ
			นักศึกษา	รัฐวิสาหกิจ	เอกชน	ส่วนตัว
		$\bar{X}$	2.28	2.56	2.58	2.39
ด้านการจัดกิจกรรม	นักเรียนนักศึกษา	2.28	-	0.28	0.30	0.11
นันทนาการ	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.56		-	0.02*	0.17
	พนักงานเอกชน	2.58			-	0.19
	ธุรกิจส่วนตัว	2.39				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพ จำแนกตามอาชีพ ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีพนักงานเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 17 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพ ด้านบุคลากร จำแนกตามอาชีพ

ความพึงพอใจ	อาชีพ	$\bar{X}$	นักเรียน	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน เอกชน	ธุรกิจ
			นักศึกษา	รัฐวิสาหกิจ	เอกชน	ส่วนตัว
		$\bar{X}$	2.62	2.90	2.88	2.65
ด้านบุคลากร	นักเรียนนักศึกษา	2.62	-	0.28	0.26	0.03*
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.90		-	0.02*	0.25
	พนักงานเอกชน	2.88			-	0.23
	ธุรกิจส่วนตัว	2.65				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพ จำแนกตามอาชีพ ด้านบุคลากร พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพพนักงานเอกชน และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนักเรียนนักศึกษา มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 18 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพ โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามอาชีพ

ความพึงพอใจ	อาชีพ	$\bar{X}$	นักเรียน	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน เอกชน	ธุรกิจ
			นักศึกษา			ส่วนตัว
			2.53	2.73	2.75	2.57
โดยรวมทุกด้าน	นักเรียนนักศึกษา	2.53	-	0.20	0.22	0.04*
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.73		-	0.02*	0.16
	พนักงานเอกชน	2.75			-	0.18
	ธุรกิจส่วนตัว	2.57				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพ โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามอาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพพนักงานเอกชน และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนักเรียนนักศึกษา มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวเสนอว่าในการล่องแพแต่ละครั้ง ควรเพิ่มระยะเวลาในการล่องให้นานขึ้น เพื่อให้สามารถชมทัศนียภาพสองฝั่งน้ำได้นานขึ้น
2. ควรจัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัยเป็นระยะอย่างทั่วถึงตลอดลำน้ำที่มีกิจการล่องแพอยู่ เพื่อดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างทันท่วงทีและสร้างความมั่นใจได้มากขึ้น
3. ควรมีการปรับปรุงสภาพแพและเรือลากอยู่เสมอเพื่อให้มีความมั่นคงปลอดภัย ป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยโดยสังเขป ดังนี้

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการในการจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัย จะทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการกิจกรรมนันทนาการประเภทล่องแพ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการธุรกิจการล่องแพ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ และเป็นการสนับสนุนข้อมูลการท่องเที่ยวในประเทศที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ให้จังหวัดกาญจนบุรีต่อไป

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน
2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน
3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน
4. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาฯ ตรวจสอบและแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมปริญญาฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เกี่ยวกับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และให้เห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมปริญญาฯ แล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.84

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นการตรวจคำตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการประเภทล่องแพเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ

มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

การแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์การประเมินดังต่อไปนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538: 9)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
3.67 – 5.00	มาก
2.34 – 3.66	ปานกลาง
1.00 – 2.33	น้อย

ตอนที่ 3 คำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็นที่ต้องการให้ทางเจ้าของกิจการแพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง สมาคมชาวเรือชาวแพ
2. นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนครบตามจำนวน 384 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างตอบก่อนนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วรวบรวมมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อเตรียมนำมาวิเคราะห์ข้อมูล
2. นำข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
3. นำข้อมูลในตอนต้นที่ 2 มาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และทำการเปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และค่าเอฟ (F-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
4. นำข้อมูลตอนต้นที่ 3 มาสรุปแต่ละด้านแล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี สรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำนวน 384 ตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นชาย จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 และหญิง จำนวน 198 คน ร้อยละ 51.50
2. นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นระดับอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.40 อายุ 21-35 ปี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 อายุ 36-45 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 และอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50
3. นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกระดับการศึกษาได้เป็น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.90 ระดับมัธยมศึกษาตอน

ปลาย/ปวช. จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 ระดับอนุปริญญา/ปวส.-ปริญญาตรี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 44.80 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40

4. นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพได้เป็น นักเรียนนักศึกษา จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.70 พนักงานเอกชน จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 35.70 และอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และการเปรียบเทียบความพึงพอใจโดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และค่าเอฟ (F-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58) และรายด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. นักท่องเที่ยวทั้งเพศชายและหญิง มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58) และรายด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

นักท่องเที่ยวยุคต่างวัย มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้น ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.22$, S.D.=0.61)

นักท่องเที่ยวยุคต่างวัย มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับ ม.ต้นหรือต่ำกว่า และระดับ ม.ปลาย/ปวช. มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.29$, S.D.=0.56 และ $\bar{X}=2.29$, S.D.=0.52 ตามลำดับ)

นักท่องเที่ยวยุคต่างวัย มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมี

ความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ สรุปได้ดังนี้

- ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับ ม.ต้นหรือต่ำกว่า และระดับ ม.ปลาย/ปวช. มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. –ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

- ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับ ม.ปลาย/ปวช. มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.–ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

- ด้านบุคลากร พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับ ม.ปลาย/ปวช. มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ปวส.–ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

5. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.58) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนักเรียนนักศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.28$, S.D.=0.60)

นักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ และด้านบุคลากร นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ สรุปได้ดังนี้

- ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีพนักงานเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

- ด้านบุคลากร พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพพนักงานเอกชน และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนักเรียนนักศึกษา มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยวที่มี สรุปได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวเสนอว่าในการล่องแพแต่ละครั้ง ควรเพิ่มระยะเวลาในการล่องแพให้นานขึ้น เพื่อให้สามารถชมทัศนียภาพสองฝั่งน้ำได้นานขึ้น
2. ควรจัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัยเป็นระยะอย่างทั่วถึงตลอดลำน้ำที่มีกิจการล่องแพอยู่ เพื่อดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึงและสร้างความมั่นใจได้มากขึ้น
3. ควรมีการปรับปรุงสภาพแพและเรือลากอยู่เสมอเพื่อให้มีความมั่นคงปลอดภัย ป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยขอเสนอข้อสรุปอภิปรายผล ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้านระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า การท่องเที่ยวประเภทล่องแพเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติ ทั้งป่า เขา สายน้ำ สายลมฯ ซึ่งจะทำให้ความรู้สึกที่ผ่อนคลายและได้รับอากาศบริสุทธิ์ แต่จะขาดบรรยากาศของแสง สีที่มีอยู่ในสังคมเมือง ซึ่งนักท่องเที่ยวบางส่วนอาจจะไม่คุ้นเคยหรือเข้าถึงบรรยากาศได้เพียงระดับหนึ่ง ซึ่งจากความหลากหลายในบุคลิกภาพส่วนบุคคล ประสบการณ์ส่วนตัว ความชอบฯ ของนักท่องเที่ยวมีมาใช้บริการล่องแพจึงทำให้มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ไพบูลย์ คุ่มคำ (2548: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการที่มัคคุเทศก์จัดให้ในจังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 400 คน ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการที่มัคคุเทศก์จัดให้ในจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับกลาง

2. นักท่องเที่ยวทั้งเพศชายและหญิง มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมระดับปานกลาง และนักท่องเที่ยวทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความพึงพอใจโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า การท่องเที่ยวประเภทล่องแพส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะมาใช้บริการเป็นกลุ่ม หรือเป็นหมู่คณะที่ประกอบไปด้วยทั้งชายและหญิง ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความสนิทสนมและมีรูปแบบชีวิตที่ไม่แตกต่างกันนัก ความรู้สึกที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการล่องแพ จึงให้ผลด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่หลากหลายและสรุปได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อุษณีย์ ศรีภูมิ (2544: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตฐานทัพเรือสัตหีบ พบว่า ปัจจัยด้านเพศ สถานภาพอาชีพ รายได้ที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

3. นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมระดับปานกลาง และนักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะนั้นมาจากพื้นฐานเดียวกัน เช่น อาจมาจากครอบครัวเดียวกันหรือเครือญาติสนิทกัน ระดับอายุจึงไม่มีผลต่อความพึงพอใจที่ได้รับจากการล่องแพแต่ประการใด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ศศิธร สามารถ (2545: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไทยในจังหวัดกระบี่ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจกับความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มีอายุอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกัน และพฤติกรรมที่ต่างกันจะมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

4. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการล่องแพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ระดับการศึกษามีผลต่อระดับอารมณ์ ความรู้สึกที่ได้รับจากบรรยากาศในการล่องแพ โดยนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาสูง อาจสามารถซึมซับบรรยากาศ ความสนุกสนานและความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้อย่างมากมายและสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในหน้าที่การงานหรือในชีวิตประจำวันได้ ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาไม่สูงนัก อาจจะได้รับเพียงความสนุกสนานจากกิจกรรมที่จัดขึ้นระหว่างล่องแพเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สลักฤทัย เทียวตระกูล (2539: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว: ศึกษากรณีนักท่องเที่ยวเมืองพัทยา พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ ที่อยู่อาศัยและประสบการณ์การท่องเที่ยวชายทะเลต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริเวณหาดเมืองพัทยาแตกต่างกัน

5. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมระดับปานกลาง และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการล่องแพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่า อาชีพที่หลากหลายของนักท่องเที่ยวย่อมส่งผลต่อความรู้และประสบการณ์ส่วนตัว และมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกเมื่อยามได้ท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากงานที่ปฏิบัติอยู่ในชีวิตประจำวัน เพราะความแตกต่างทางอาชีพ ย่อมส่งผลต่อความแตกต่างรูปแบบการดำเนินชีวิต ความคิดและประสบการณ์ สอดคล้องกับ สิริจิตรา ฤกษ์บาย (2550: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุและอาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า

1. ควรมีการพัฒนา รูปแบบและบริการของกิจการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากที่เป็นอยู่เพื่อเพิ่มระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น
2. ควรจัดให้มีกลุ่มหรือชมรมผู้ให้บริการล่องแพ เพื่อให้สามารถร่วมกันให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีมาตรฐานเดียวกัน หรือบูรณาการการบริการร่วมกันอย่างเป็นเครือข่าย สร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว
3. ควรมีการจัดระบบการสื่อสารระหว่างแพต่อแพในระหว่างการให้บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถช่วยเหลือหรือประสานงานกันได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีทำการวิจัยการบริการนักท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นในจังหวัดกาญจนบุรีอย่างครบถ้วน เช่น ธุรกิจโรงแรมหรือรีสอร์ท กิจกรรมสปี เป็นต้น
2. ควรขยายขอบข่ายการวิจัยให้ครอบคลุมทั้งภูมิภาคที่มีขอบเขตการบริการที่ใกล้เคียงกันในโซนภาคตะวันตกทั้งหมด

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2542). *การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวกาญจนบุรี*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- คณิต เขียววิชัย. (2531). *หลักสหนทาการ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- จรินทร์ ธานีรัตน์. (2528). *นันทนาการชุมชน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- _____. (2533). *นันทนาการชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จันทร์ ผ่องศรี. (2525). *นันทนาการ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2543). *จิตวิทยาการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลิตร์ รัตนะ .(2538). *การศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- ชูลีพร ไกรเวียง. (2531). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วนศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ ยาวพัฒน์. (2543). *นันทนาการ*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- ตุ้ย ชุมสาย, ม.ล. (2527). *หลักวิชาการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- บรรจง คณะวรรณ. (2531). *กิจกรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัยในการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนประถมศึกษา*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บรรจบพร สุนทรรัตนกุล. (2544). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดกาญจนบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิสมัย พลายงาม. (2539). *การศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พีระพงศ์ บุญศิริ. (2542). *นันทนาการและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ไพบุลย์ คุ่มคำ. (2548). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการที่มีคฤุเทศก์จัดให้ในจังหวัดกาญจนบุรี*. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ไพรัช หิมเวช. (2545). ความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการทุนกีฬาของนักศึกษาในสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฟอง เกิดแก้ว. (2532). โครงการพลศึกษา สุขศึกษาและนันทนาการในโรงเรียน. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณ วังวานิช. (2539). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนา เพ็ชรวงศ์. (2542). พฤติกรรม และความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการใช้บริการ "13".
วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยกับการแปรความหมาย : เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศศิธร สามารณ. (2545). ความพึงพอใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่. สารนิพนธ์
บธ.ม.(การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). สังคมวิทยาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). การวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพฯ: A.N. การพิมพ์.
- สมจิตร กาหวงศ์. (2541). ความพึงพอใจของผู้ป่วยนอกต่อการให้บริการของโรงพยาบาล
มุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2533). นันทนาการชุมชนและ โรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2542). นันทนาการชุมชนและโรงเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สลักกฤษ เตียวตระกูล. (2539). ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของ
นักท่องเที่ยว: ศึกษากรณีท่องเที่ยวเมืองพัทยา. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายและการ
วางแผนวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.
- สิริจิตรา ฤกษ์ป่าย. (2550). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี. ปรินซ์นิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุวัฒนา ไบเจริญ. (2540). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขา
ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จัดบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เสรี วังสีไพจิตร. (2534). จุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว : ชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยา
ทางการเมือง. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- อุษณีย์ ศรีภูมิ. (2544). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตฐานทัพเรือ
สัตหีบ. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เอนก หงษ์ทองคำ. (2542). นันทนาการกับสังคม. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ:
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Butler, George D. (1959). *Introduction to Community Recreation*. New York: McGraw-Hill
Book Company.
- Cronbach, L., J. (1970). *Essentials of Psychology Testing*. 5th ed. New York: Harper Collin.
- Davis, Keith. (1962). *Human Relation at Work*. New York: McGraw- Hill, Inc.
- Ealine, Ruth. (1984, April). Satisfaction of Tourist in Private Park and Recreation in
New York. *Dissertation Abstracts International*. 44(10): 1120-1128 A.
- Hendee, J., C. and Others. (1984). *Wilderness Users in the Pacific Northwest: Their
Characteristics, Values and Management Preferences*. Washington, D.C.: USDA
Forest Service Research Paper PNW-61.
- Krejcie, Robert V. & Morgan M., Daryle. (1970, March). Determining Sample Size for
Research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 608.
- Lascrain, C. (1998, December). Opinions of Entrepreneur to Ecotourism at Rokz Bay
Sydney. *Dissertation Abstracts International*. 15(20): 1111-1112 A.
- McDowell, Linda Lee Goette. (1996, May). Leisure Recreational Preferences and
Practices Among Adolescents with and Without Mental Retardation. *Dissertation
Abstracts International*. (56)11: 435 Dai-A.
- Morse, Nancy C. (1958). *Satisfaction in the White Collar Job*. Michigan: University of
Michigan.
- Parker, A.,L. (1999). Tourism Behavior of Youth in Younger. *Dissertation Abstracts
International*. 85(12): 1224-1226 A.
- Porter, Lyman W. & Lawler, Edward E. (1975). *Behavior in Organization*. New York:
McGraw-Hill, Inc.
- Watson, J., F. (1997, January). The Impact of Leisure Attitude and Motivation on the
Physical Recreation/Leisure Participation Time of College Students. *Dissertation
Abstracts International*. 57(7): 251 Dai-A.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง
ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดกาญจนบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมกิจการท่องเที่ยวประเภทล่องแพ ให้เข้าถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ สามารถรองรับและให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านช่วยตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านบุคลากร

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ข้อมูลจากแบบสอบถามนี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ผู้ตอบแบบสอบถามจะไม่ได้รับผลกระทบจากการตอบแต่ประการใด และในการเสนอข้อมูลจะเป็นภาพโดยรวมเท่านั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายสาทิพย์ จีนาภักดิ์

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความและทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20

21-35 ปี

36-45 ปี

46 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

อนุปริญญา/ปวส.-ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

นักเรียนนักศึกษา

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

พนักงานเอกชน

ประกอบธุรกิจหรือค้าขายส่วนตัว

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการล่องแพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความระดับพึงพอใจของท่าน ตามรายการคำถามต่อไปนี้ โดยใช้เกณฑ์แสดงระดับของความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ

ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด = 5

ความพึงพอใจในระดับมาก = 4

ความพึงพอใจในระดับปานกลาง = 3

ความพึงพอใจในระดับน้อย = 2

ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด = 1

ประเด็นพิจารณา	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ					
1.1 กิจกรรมล่องแพ					
1.1.1 ทักษะความปลอดภัยในขณะล่องแพ					
1.1.2 การได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน					
1.1.3 ระยะเวลาในการล่องแพ					
1.1.4 ความปลอดภัยในการล่องแพ					
1.1.5 การจัดกิจกรรมขณะล่องแพ					
1.1.6 สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (เช่น ถ้ำเขาปูน, แม่น้ำสองสี, เกาะแก้ว, ถ้ำมังกรทอง)					
1.1.7 สถานที่ท่องเที่ยว 2 ผังแม่น้ำ (เช่น วัดใต้: นมัสการหลวงพ่овัดใต้, แคมป์ช้าง, สะพานแม่น้ำแคว, พิพิธภัณฑ์สงครามโลก ครั้งที่ 2 <ข้างวัดใต้>, สุสานเขาช่องไก่, แมชีลอยน้ำ, รีสอร์ท)					
1.1.8 ธรรมชาติ 2 ผังน้ำ (เช่น ต้นไม้ 2 ผังน้ำ, ดูนก ดูปลา, วิถีชีวิตของชาวบ้านสองฝั่งน้ำ)					
1.1.9 ร้านขายของที่ระลึกและอาหารเครื่องดื่ม (เช่น บริเวณวัดใต้, บริเวณท่าลงแพเขื่อนขุนแผน, บริเวณสะพานแม่น้ำแคว, เรือขายของตามแม่น้ำ)					
1.2 กิจกรรมดนตรีเต้นรำและเกม (เช่น ชูตเครื่องเสียง, การเปิดเพลง, คาราโอเกะ, การตกปลา, เล่นน้ำรอบแพ, พายเรือแคนู)					
1.3 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์					
1.3.1 การสร้างสรรค์กิจกรรมบนแพ					
1.3.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเกม					
1.3.3 สภาพแวดล้อมขณะที่ทำกิจกรรม					
1.3.4 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม					
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก					
2.1 เรือลากจูง (ลากแพ)					
2.2 การจัดแบ่งพื้นที่ในแพมีความเหมาะสม					
2.3 ด้านสถานที่จอดรถสะดวกปลอดภัย					
2.4 ความสะอาดขึ้น-ลงแพ					
2.5 แพมีความมั่นคงแข็งแรง					

ประเด็นพิจารณา	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
2.6 ความสะอาดของแพ					
2.7 อาหารเครื่องดื่มสะอาด ถูกหลักอนามัย					
2.8 ความสะอาดห้องน้ำ					
2.9 สภาพแวดล้อมในการล่องแพ					
2.10 ลักษณะของแพ					
2.11 ระยะเวลาในการเดินทาง					
2.12 ป้ายเตือนความปลอดภัย					
2.13 อุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุเช่น เสื้อชูชีพ					
2.14 ห่วงยาง เครื่องดับเพลิง					
2.15 ราคาการล่องแพ					
3.ด้านบุคลากร					
3.1 มีความพร้อมจะให้บริการ					
3.2 มีการแนะนำในเรื่องสถานที่ท่องเที่ยว					
3.3 บุคลากรผู้ให้บริการและต้อนรับทุกส่วนภายในแพสุภาพ เรียบร้อยมีอัธยาศัยไมตรี					
3.4 การให้บริการติดต่อของแพล่วงหน้า					
3.5 มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในสถานที่ท่องเที่ยว					
3.6 มีความสุภาพให้เกียรติผู้รับบริการ					
3.7 มีจำนวนเพียงพอกับการให้บริการ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

1. ด้านการจัดกิจกรรมหน้าทนาการ

.....

.....

.....

.....

2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

.....

.....

.....

.....

3. ด้านบุคลากร

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

- ชื่อ-สกุล นายจุมพล ลัมพาภิวัฒน์
ตำแหน่ง อาจารย์
ตำแหน่งบริหาร หัวหน้าภาควิชาสัตนนาการ
สถานที่ทำงาน ภาควิชาสัตนนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชื่อ-สกุล นายเทเวศร์ พิริยะพฤษ์
ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน ภาควิชาพลศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชื่อ-สกุล ร.ท.ดร.ไพบูลย์ อ่อนมั่ง (ร.น.)
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชื่อ-สกุล นายกิตติคุณ รุ่งเรือง
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
- ชื่อ-สกุล นายนพพร ถาวรประดิษฐ์
ตำแหน่ง เจ้าของกิจการแพกเกจจิ้งรีมน้ำ เมืองกาญจน์
สถานที่ทำงาน จังหวัดกาญจนบุรี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายสาทิตย์ จีนาภักดิ์
วันเดือนปีเกิด	29 มกราคม 2520
สถานที่เกิด	จังหวัดกาญจนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	4/22 หมู่ 2 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี 71110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ประกอบธุรกิจส่วนตัว

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2533	ประถมศึกษา ปีที่ 6 จากโรงเรียนสารสิทธิ์พิทยาลัย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษา ปีที่ 6 จากโรงเรียนสารสิทธิ์พิทยาลัย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2543	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ จากมหาวิทยาลัยสยาม
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ